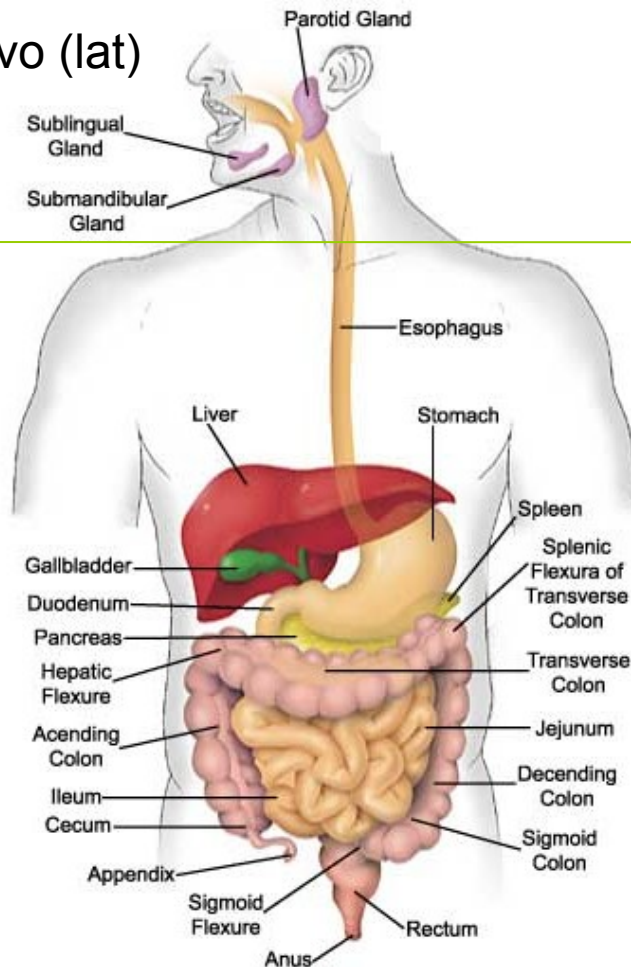

Gastrointestinální trakt

Gaster - žaludek (řec.)

Intestinum, enterum – střevo (lat)

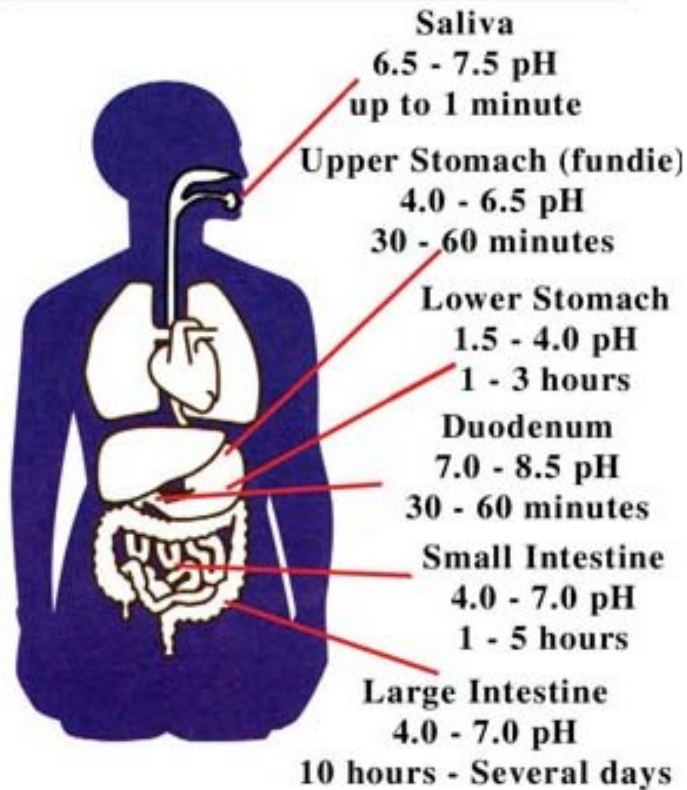

Části a funkce trávicího systému

- ❑ Ústa (stoma) a hltan (esophagus) – příjem potravy, první enzymatické štěpení
- ❑ Žaludek (stomachos, venter) – chemické štěpení, druhé enzymatické štěpení
- ❑ Játra (hepar), žlučník (cholecystis), slinivka břišní (pankreas) – podpora trávení
- ❑ Tenké střevo (duodenum, jejunum, ileum) - absorpce živin
- ❑ Tlusté střevo (apendix, colon, rectum) – zpracování a odstranění nepotřebných metabolitů

Průběh trávení

The Human Digestive Tract pH Range Chart

The diagram illustrates the average time food spends in each part of the digestive system along with the average pH.

1. Mouth

When food is chewed, saliva starts digesting carbohydrates.

2. Esophagus

Muscles, in a process called peristalsis, push the food down into your stomach.

3. Stomach

Everything is blended with digestive juices. Hydrochloric Acid kills bacteria. Enzymes break down proteins.

4. Liver

A green liquid called bile, which is stored in your liver, is secreted to break down fats.

5. Pancreas

Many kinds of digestive enzymes are made here.

6. Small Intestine

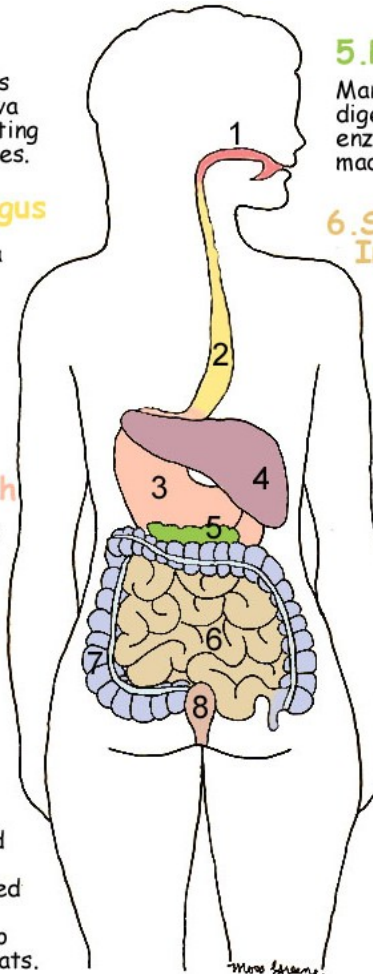
Food is mixed with bile from your liver and juices from your pancreas to be sent back to your liver for more processing.

7. Large Intestine

Indigestible food and water are processed, stored and dispersed.

8. Anus

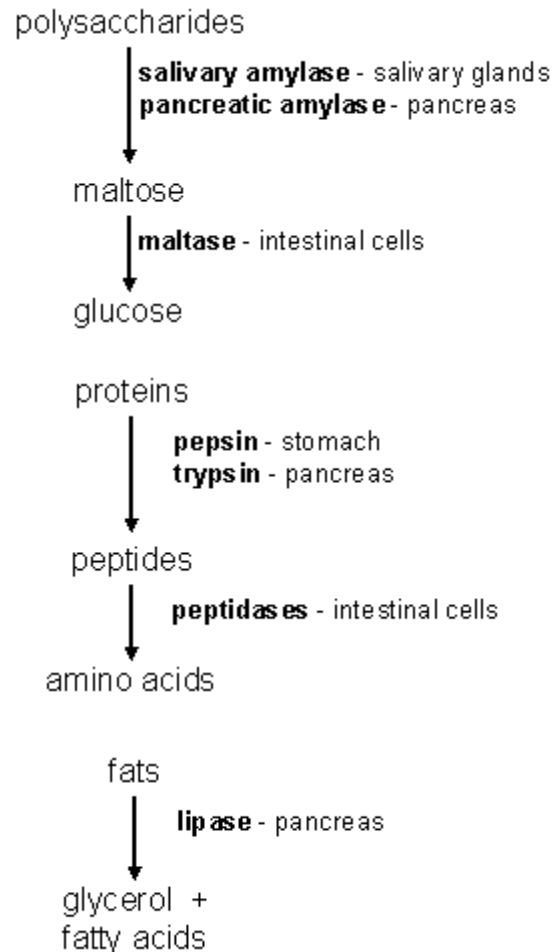
Solid waste passes from the rectum in order to leave your body.

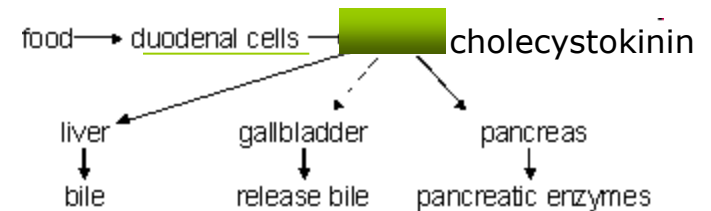
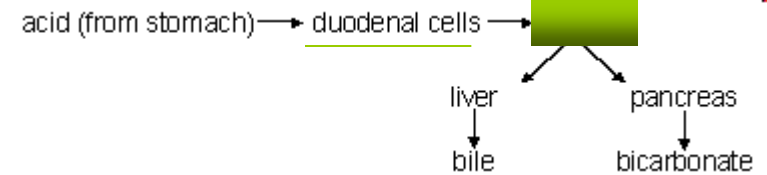
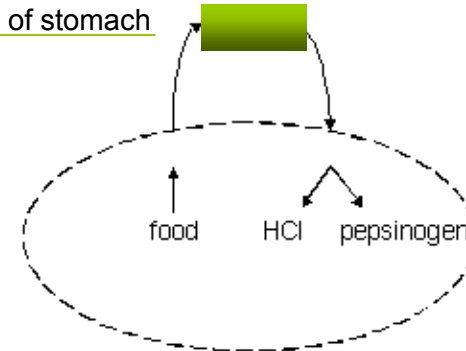
Trávicí enzymy

Trávicí hormony

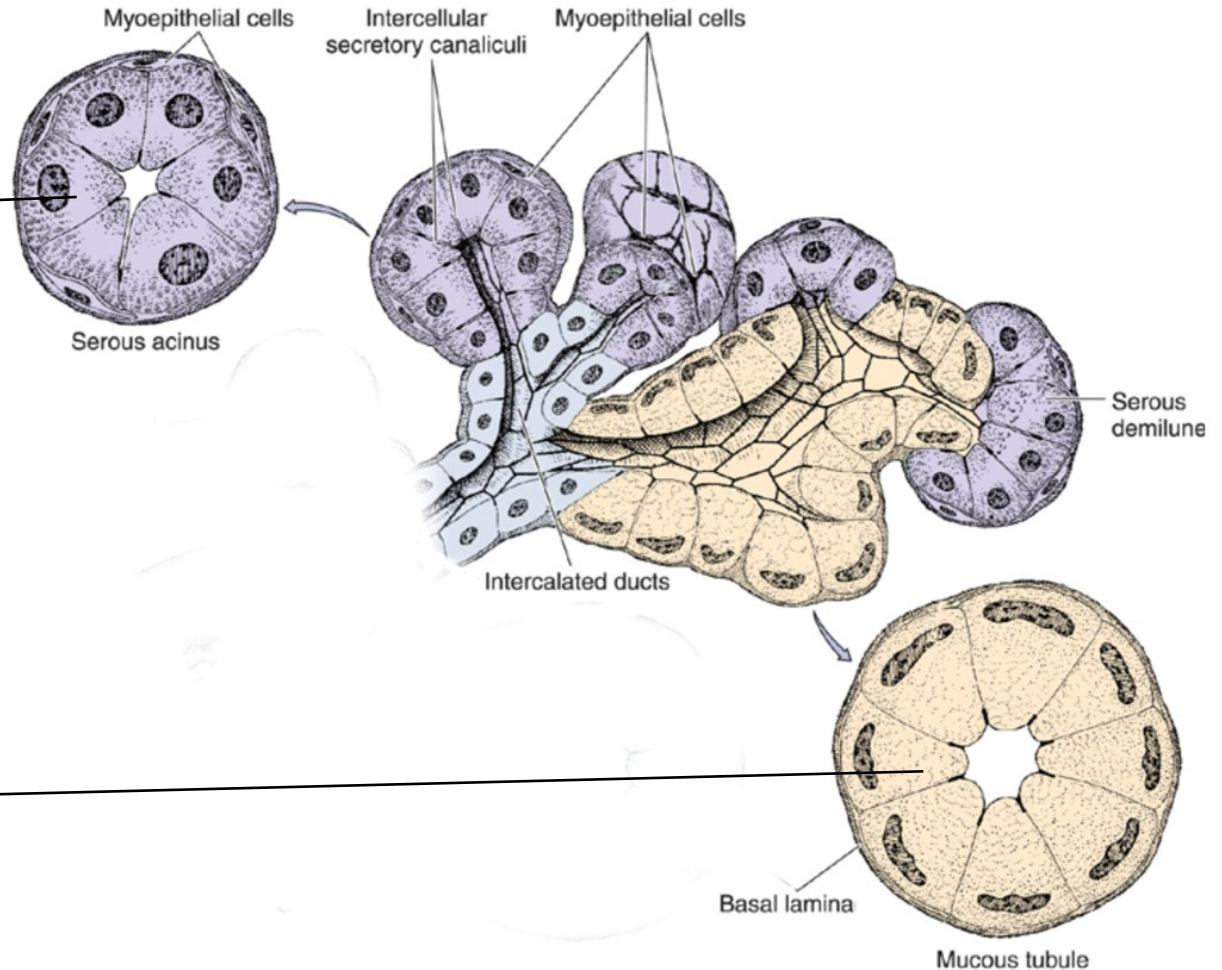
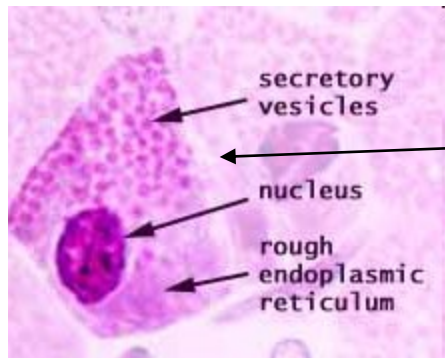

G cells of stomach

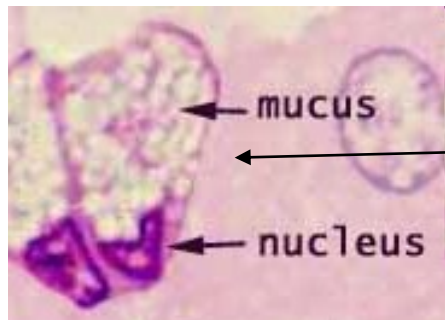

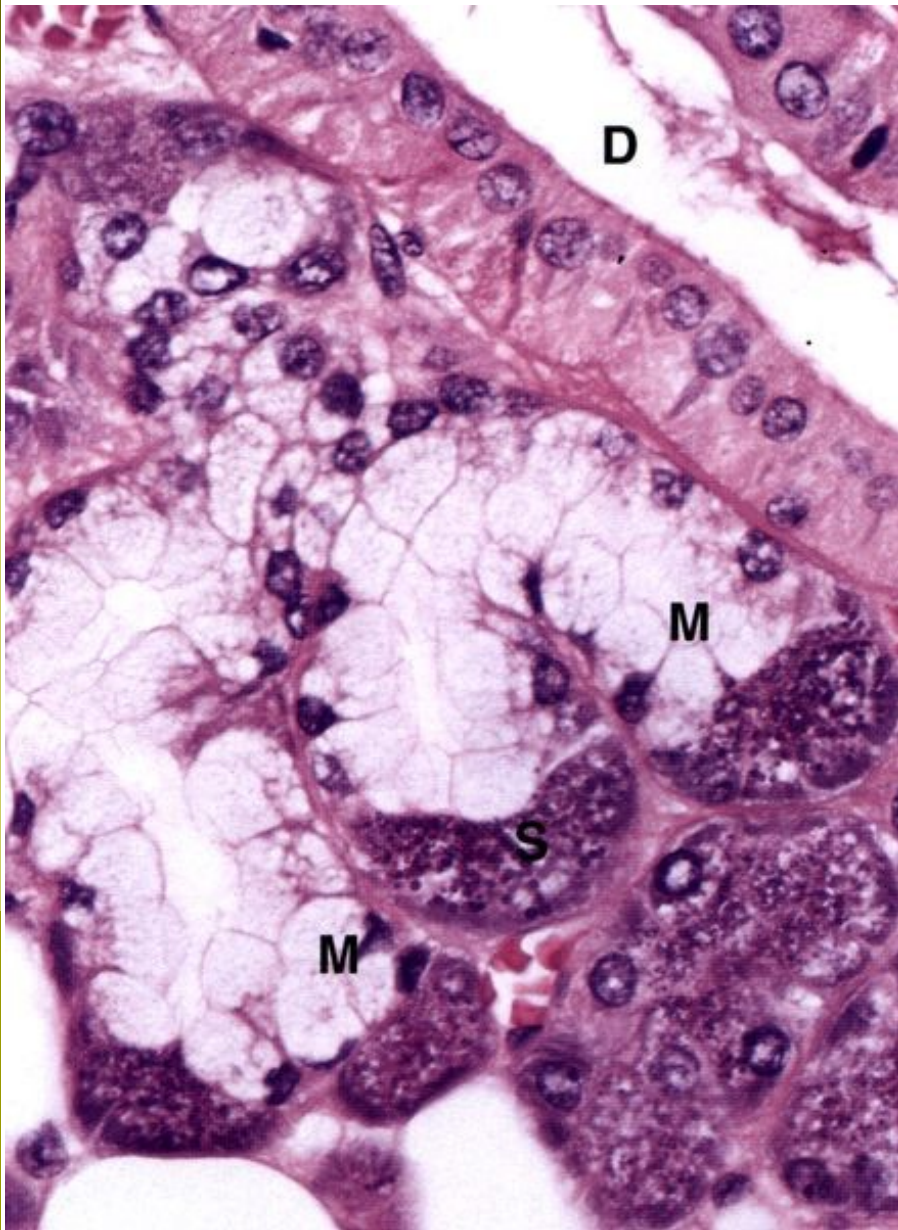
Žlázy z vnější sekrecí

Serózní buňka

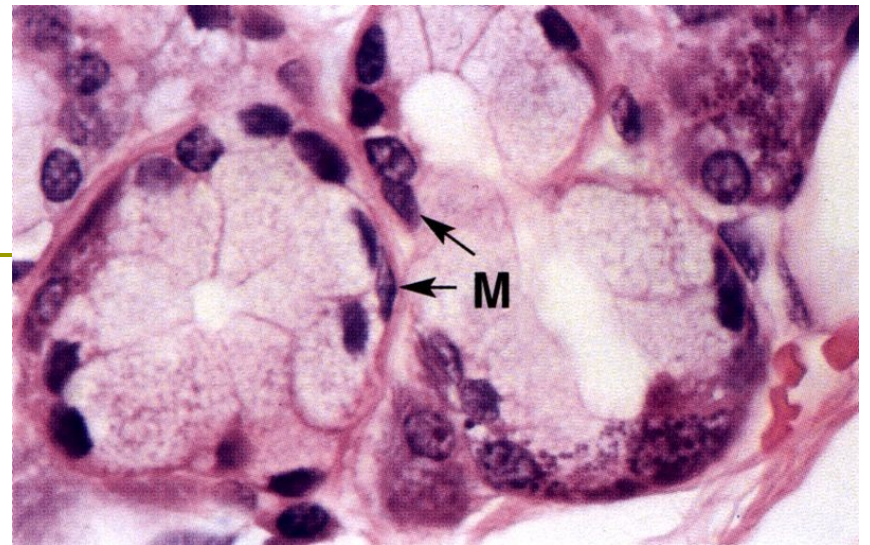

Mucinózní buňka

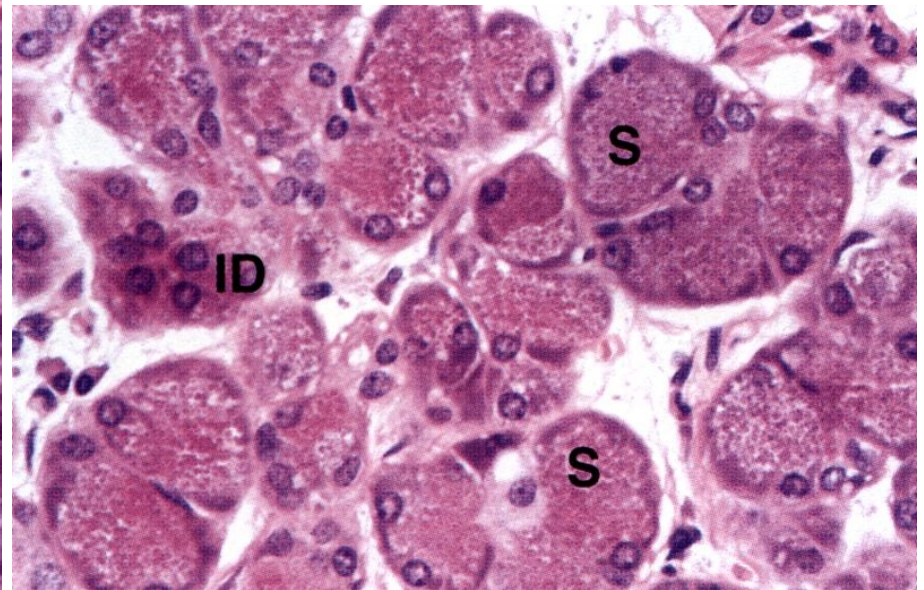

Smíšená sekreční jednotka

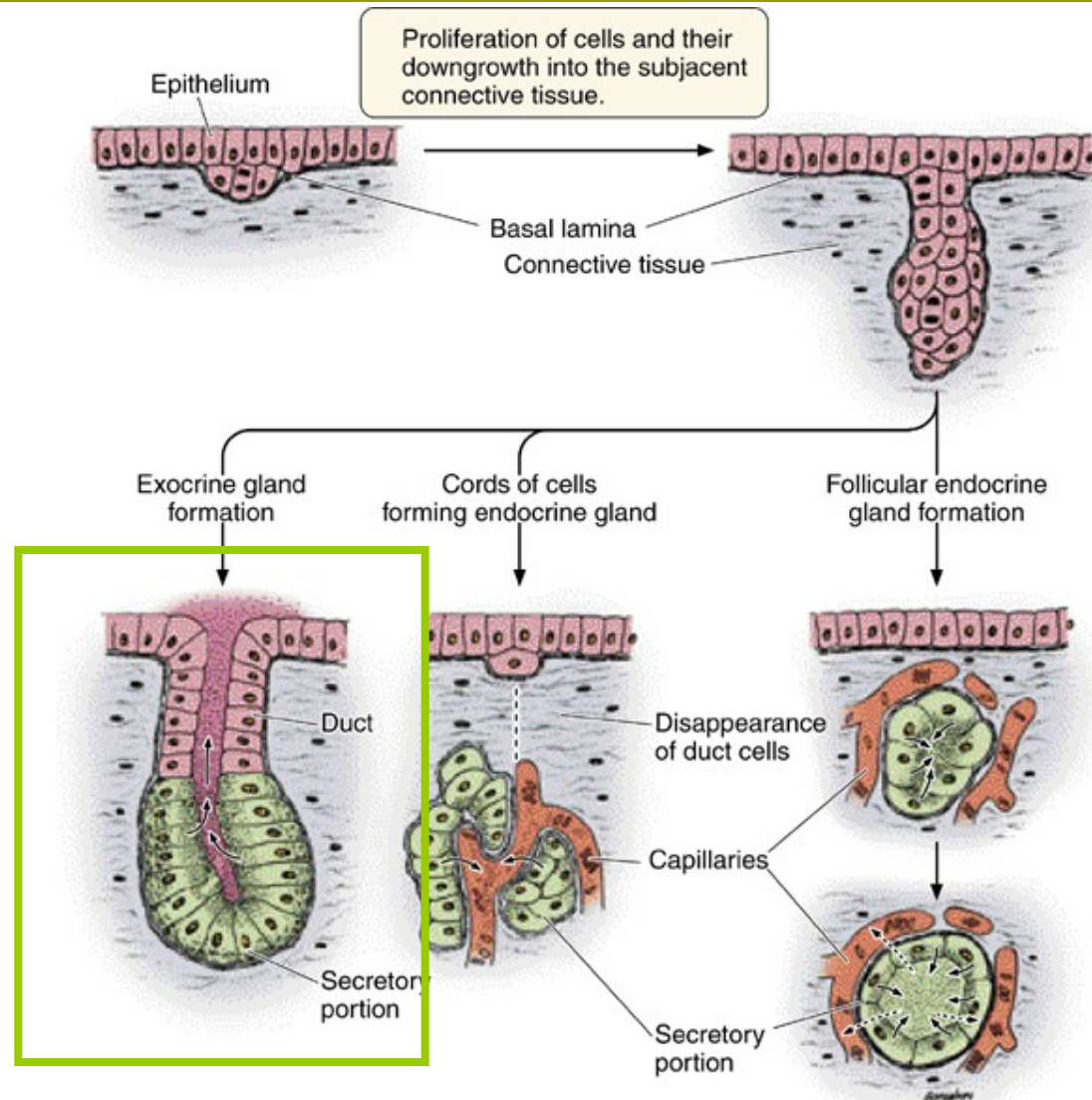

Mucinózní tubulus (M)

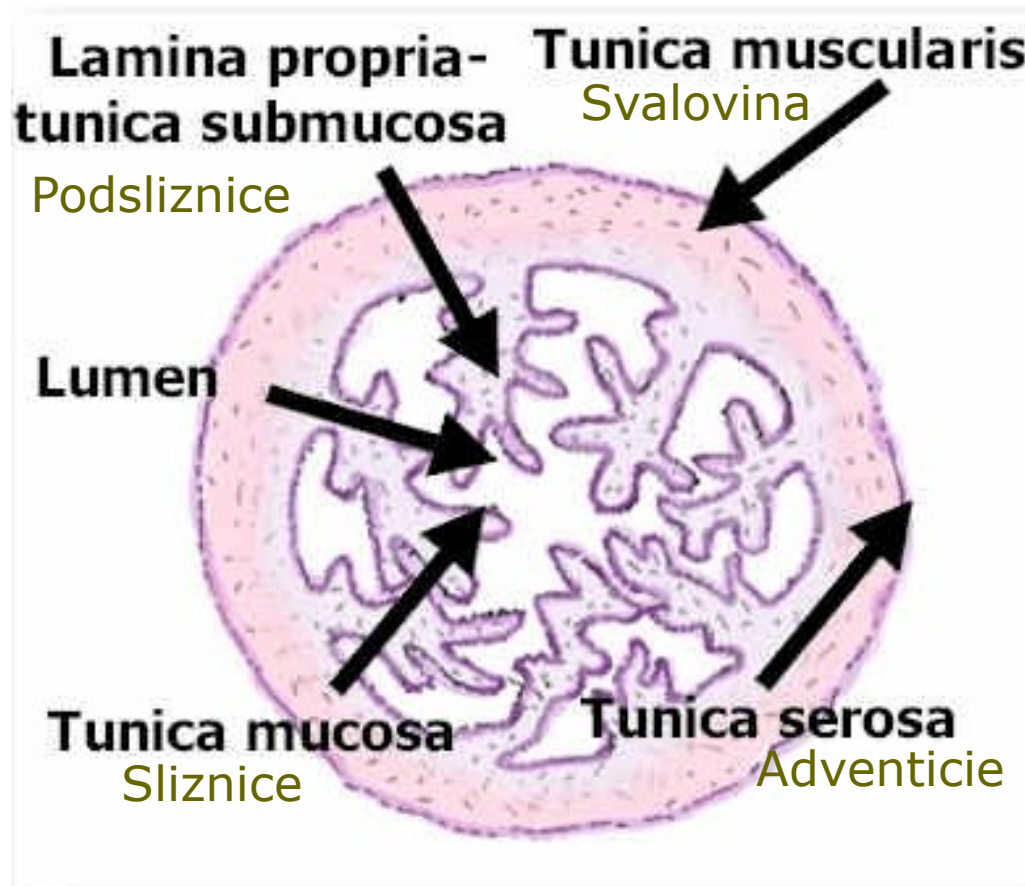

Serózní aciny (S) se vsunutým vývodem
Intercalated Duct (ID)

Vývoj exokrinních žláz

Obečná stavba trávicí trubice

Tunica – vrstva

Sliznice jícnu (oesophagus)

- ❑ Sliznice – plochý dlaždicový epitel, uspořádaný v podélné řasy
- ❑ **Mucinózní žlásky** – usnadnění posunu potravy
- ❑ Vrstva svaloviny - horní 2/3 je příčně pruhovaná a dolní 1/3 je hladká svalovina
- ❑ Peristaltika umožňující posun potravy do žaludku

Sliznice žaludku

Epitel – jednovrstevný cylindrický

Žlázy kardie – Rozvětvené mucinózní žlázy –
mezi mucinózními buňkami i bb. endokrinní

Žlázy fundu a těla –

Specifické žlázy tvořené buňkami:

krčku – cylindrické buňky produkující hlen

nediferencované – mezi buňkami krčků, proliferující,
vznikají z nich ostatní epitelové buňky

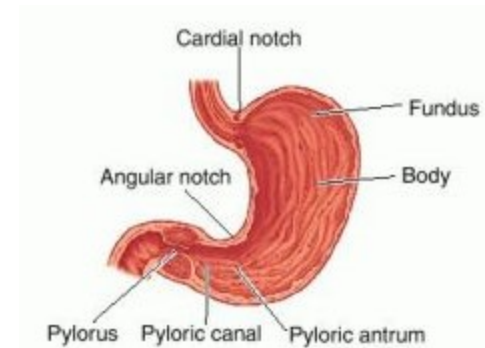
hlavní – basofilní cytoplazma, GER, sekreční granula - **pepsinogen**

krycí – objemné pyramidového tvaru, četné mitochondrie,
sekreční kanálky s mikroklky.

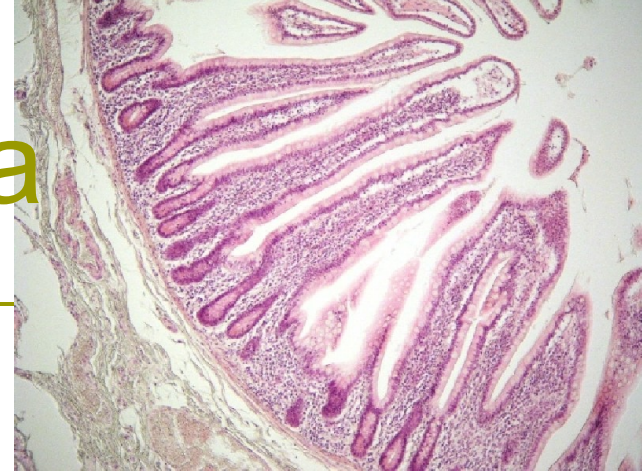
Produkce iontů Cl⁻ a H⁺ a vnitřního faktoru (B12)

endokrinní – serotonin, somatostatin, sekretin

Žlázy pyloru – mucinózní žlázy + endokrinní G b. (gastrin) - Podobné žlázám kardie

Sliznice tenkého střeva

Epitel – jednovrstevný cylindrický, 6 typů b.:

Enterocyty - 90 % buněk, štěpení a resorpce živin, transport IgA

- jádro v dolní třetině, nad ním většina organel

- mezibuněčné. spoje – spojovací k., interdigitace

- na apikálním povrchu mikroklky, glykokalyx

Pohárkové b. - produkce **mucinu**, ochrana sliznice

M-buňky (membránové) - antigen prezentující buňky v epitelu nad lymf. folikuly

- četné intracelulární a intercelulární „kapsy“, v nichž dochází ke styku antigenu s lymfocyty

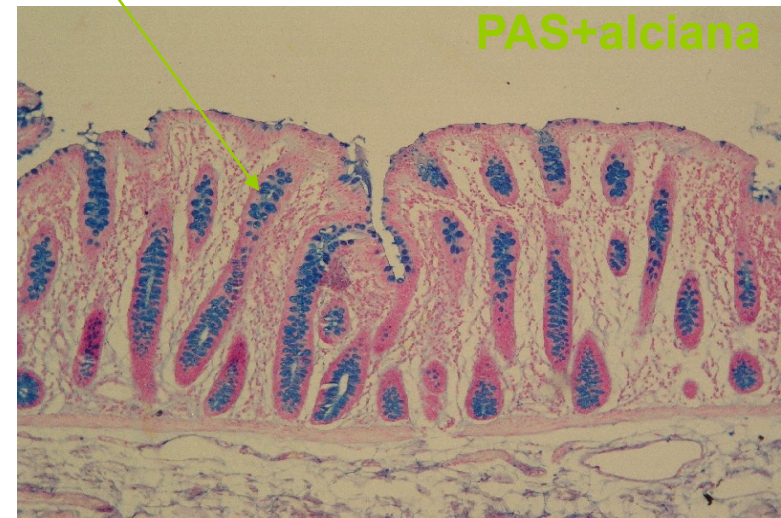
Endokrinní b. - sekreční granula umístěná bazálně (**proteázy, amylázy, lipázy**)

Panethovy b. - na dně krypt, produkují **lysozym, TNF α** (obrana před patogeny)

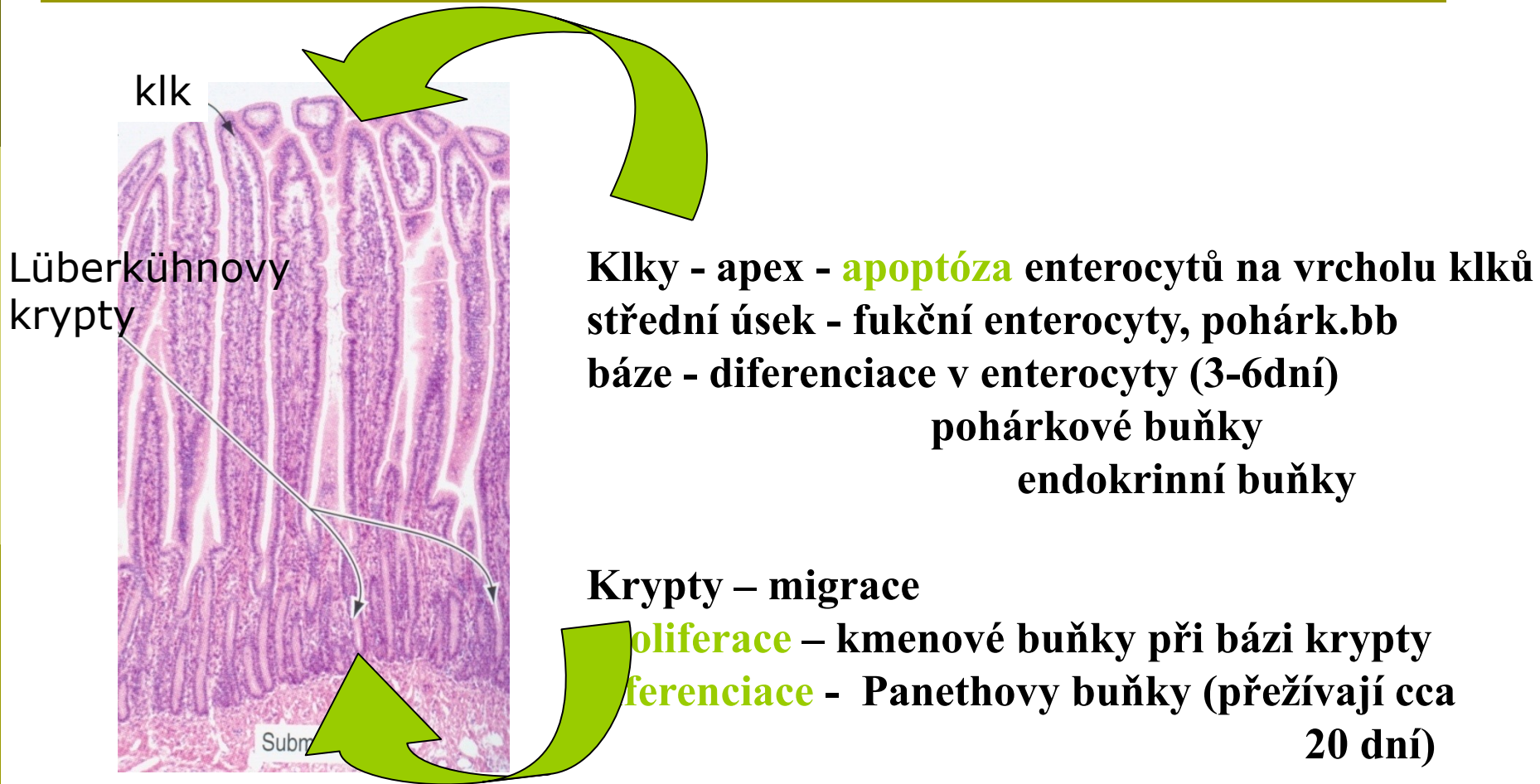
Nediferencované b. – kmenové buňky, proliferace, diferenciaci v ostatní b.

Sliznice tlustého střeva

- ❑ **Epitel – jednovrstevný cylindrický**
- ❑ délka 1,5 m, šířka 5 - 8 cm
- ❑ Sliznice nemá klky, jen nízké řasy
- ❑ **Mucinózní** žlázy (pohárkové buňky) => tvorba hlenu => klouzání střevního obsahu
- ❑ Tlusté střevo má za úkol vstřebávat vodu, čímž se stává až dosud řídký střevní obsah hustším a snáze manipulovatelným.

Obnova epitelu střevní sliznice

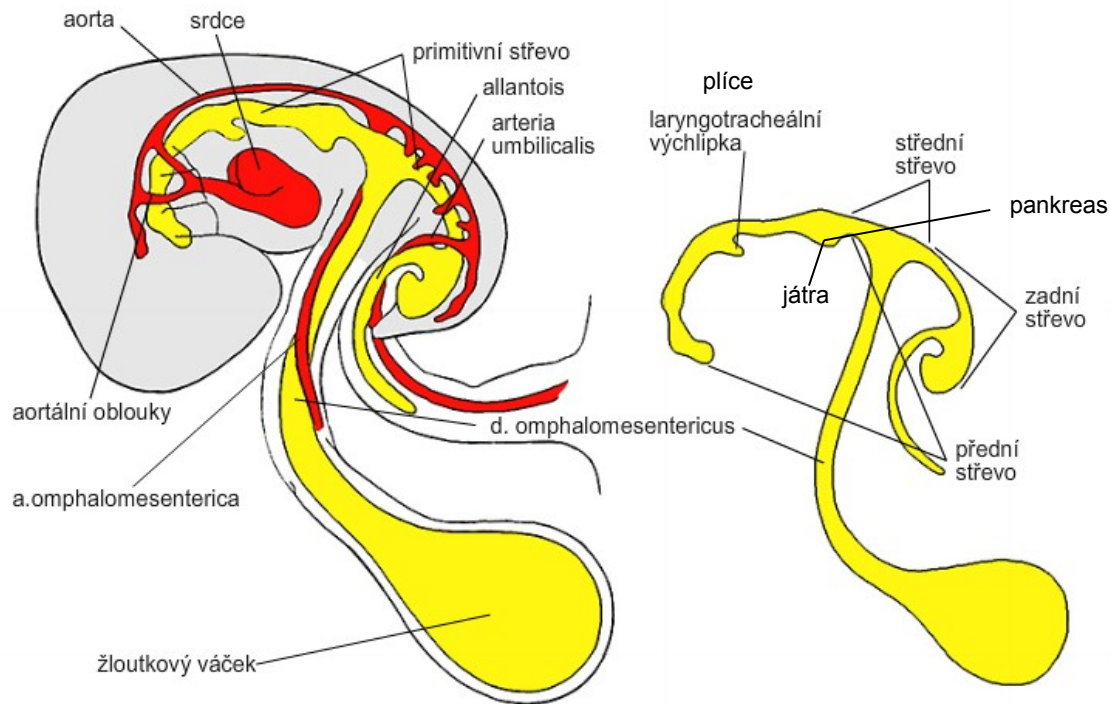

Endodermání původ

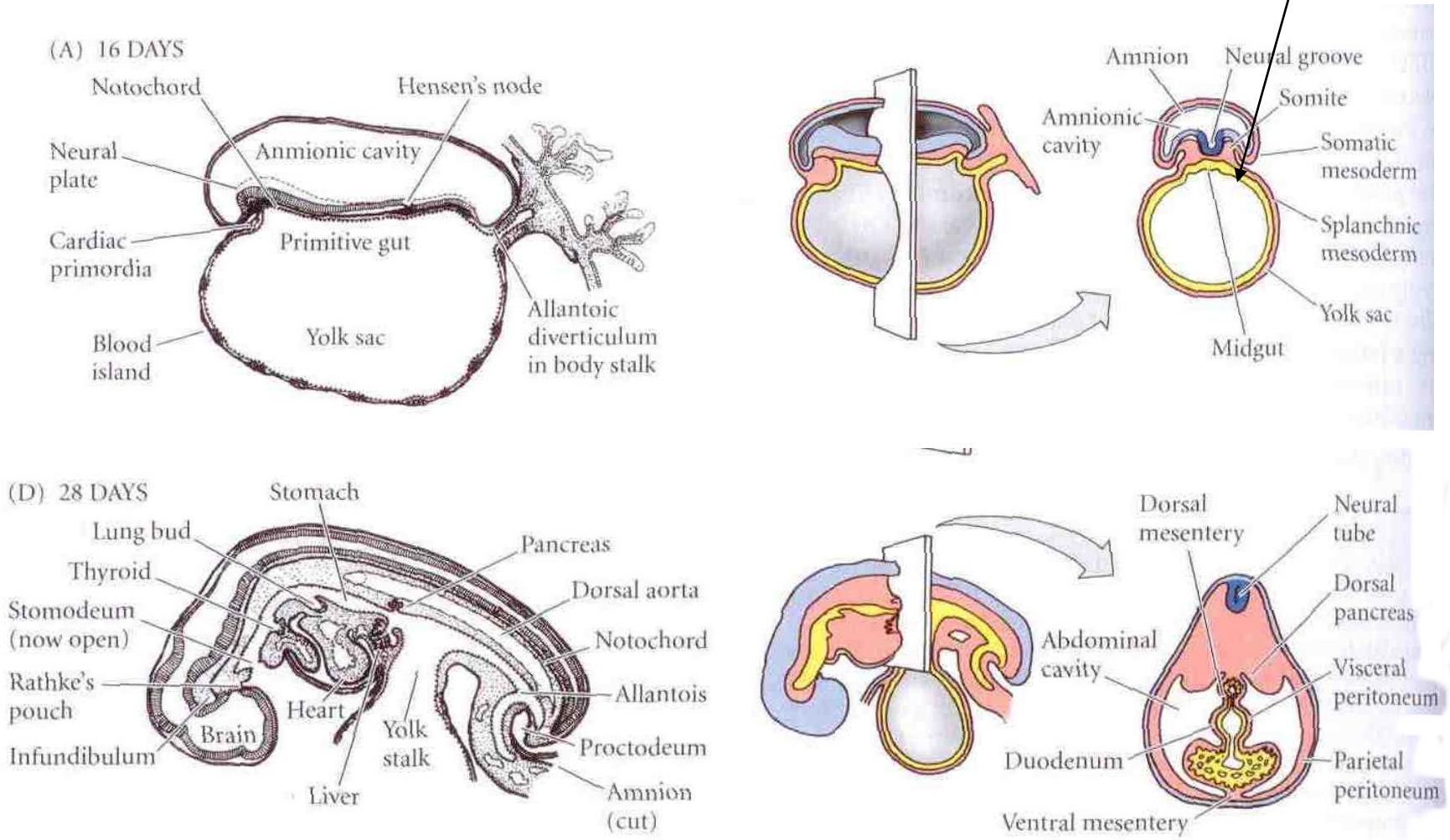
Primitivní střevo - Zaživací trubice

- **střevo, játra, žlučník, pankreas**

- *dýchací trubice – mandle, štítná žláza, brzlík, příštitná tělíska, **plíce***

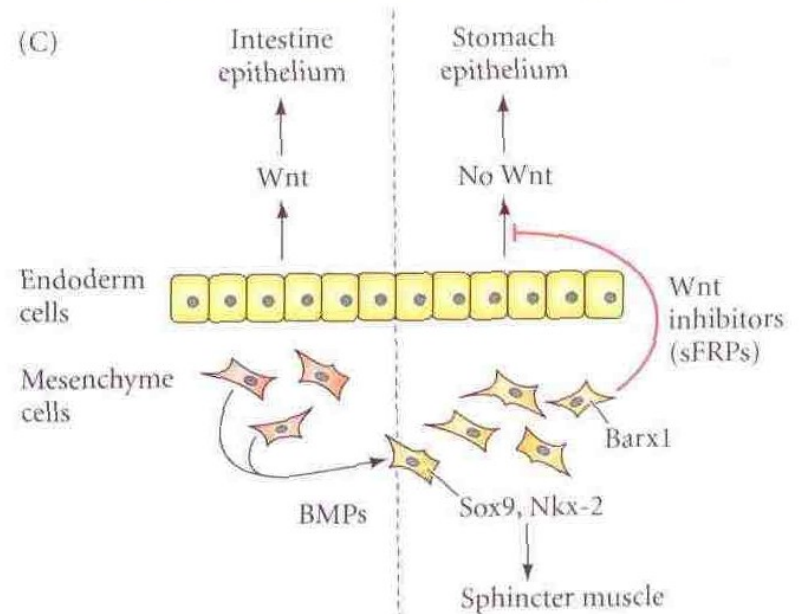
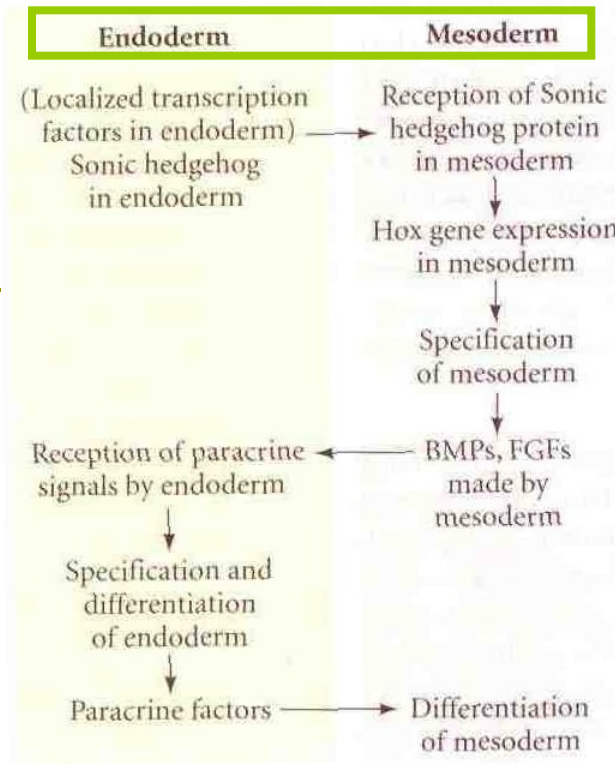
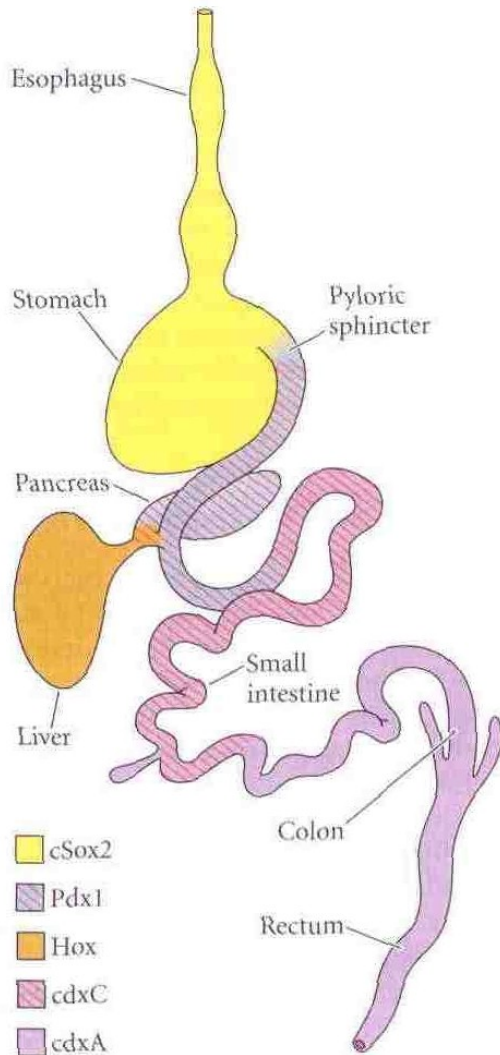

Vznik trávicí trubice

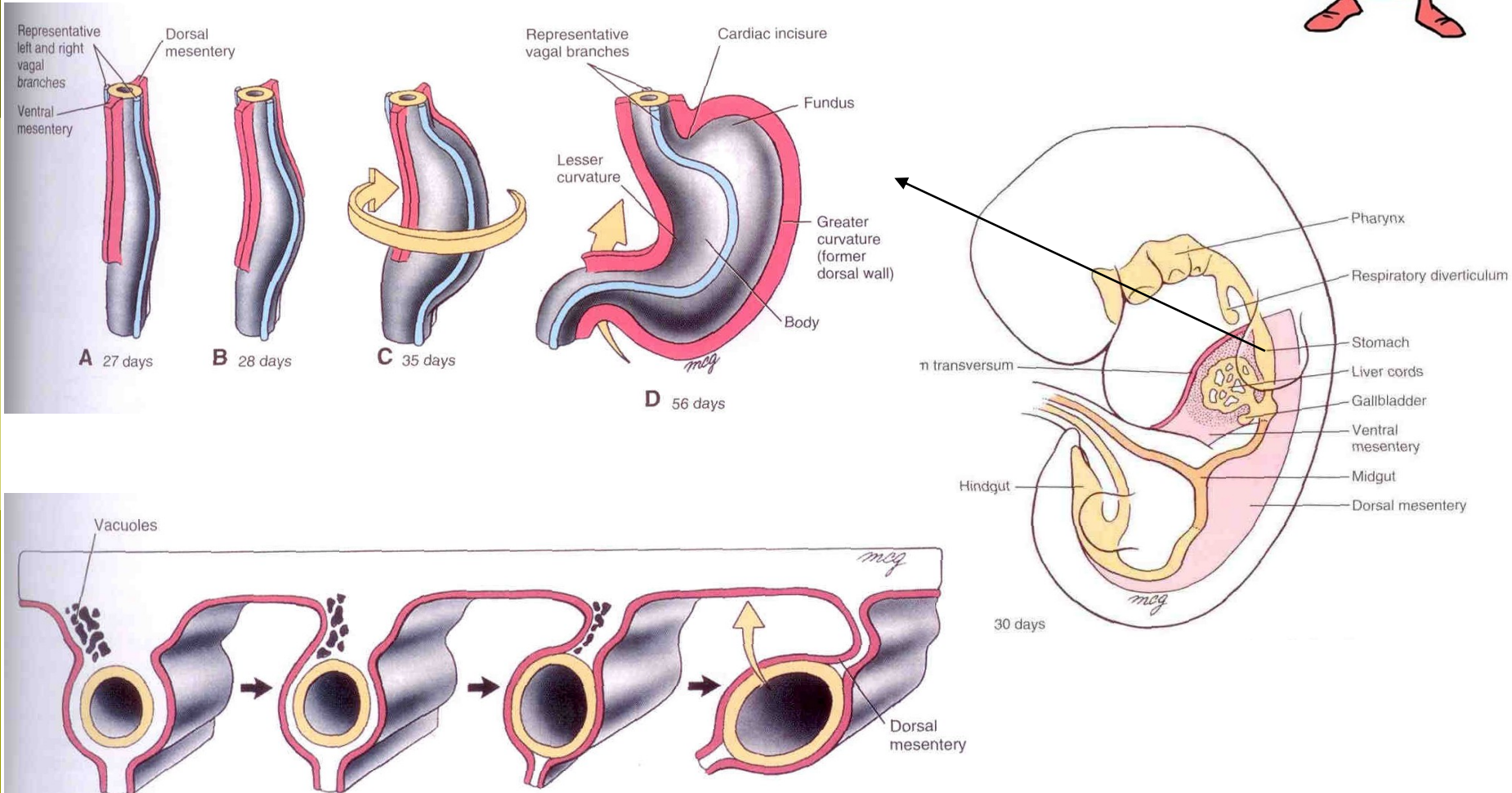
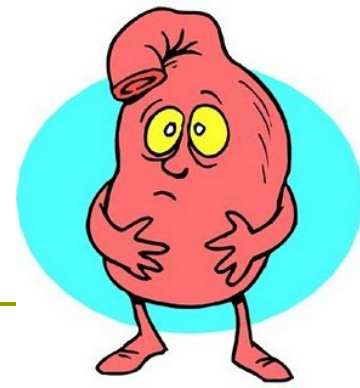

kuře

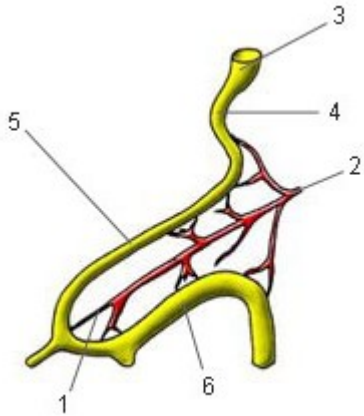
Signální dráhy

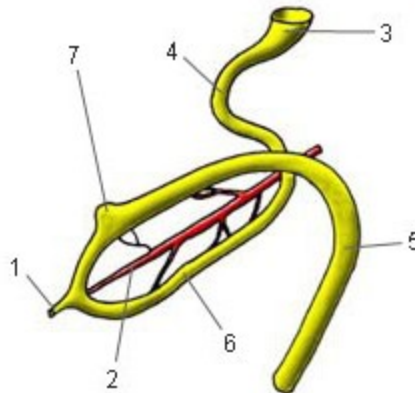
Žaludek

Střevní kličky

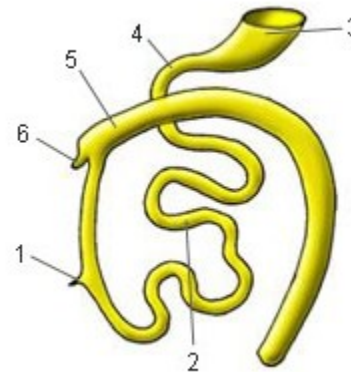

- 5. Cephalic limb of the loop
- 6. Caudal limb of the loop

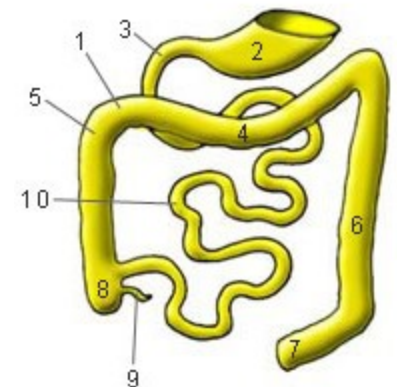
- 5. Transverse colon
- 6. Small intestine
- 7. Cecal bud

- 1. Vitelline duct
- 2. Small intestine
- 3. Stomach
- 4. Duodenum
- 5. Transverse colon
- 6. Cecal bud

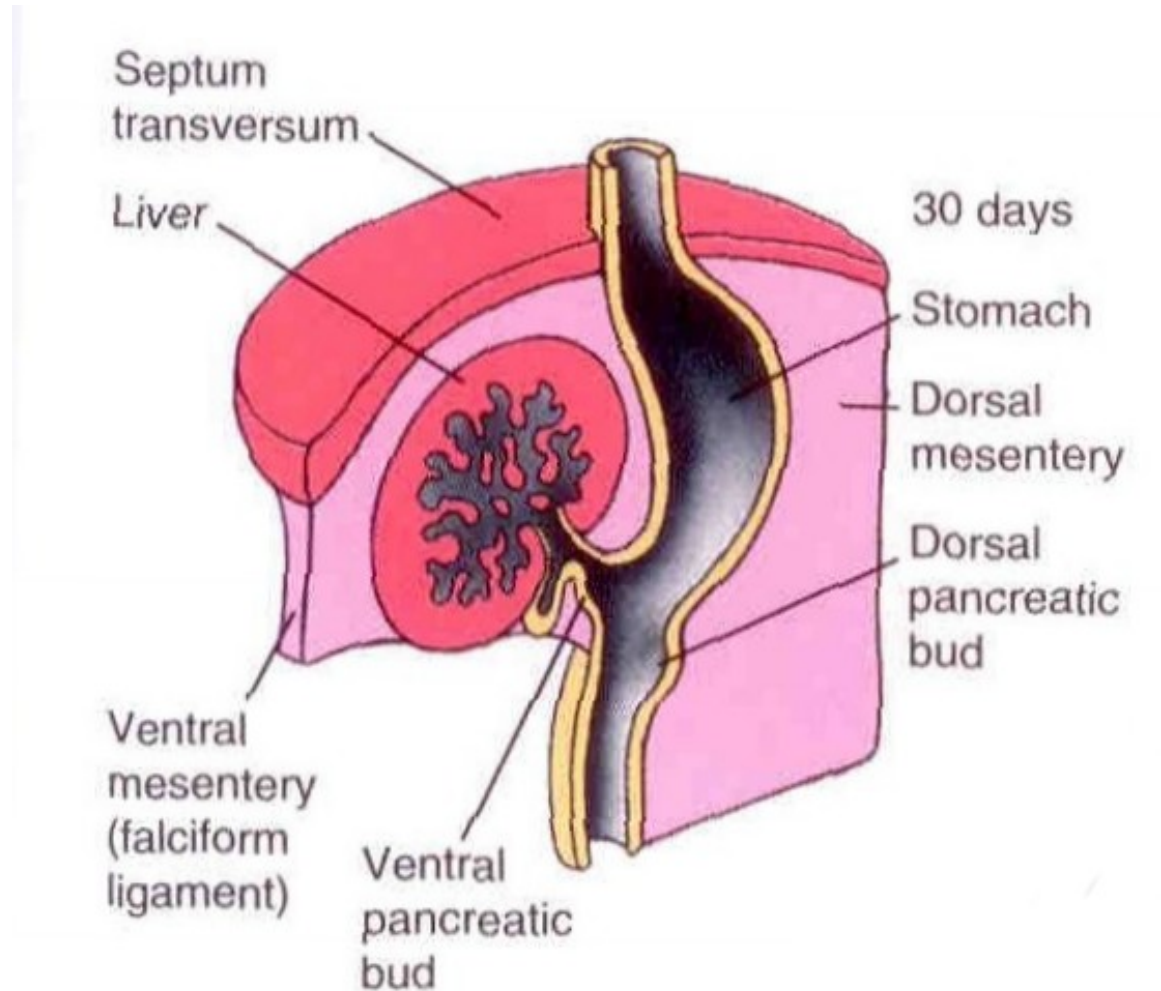

- 1. Hepatic flexure
- 2. Stomach
- 3. Duodenum
- 4. Transverse colon
- 5. Ascending colon
- 6. Descending colon
- 7. Sigmoid
- 8. Cecum
- 9. Appendix

- 1. Vitelline duct
- 2. Superior mesenteric artery
- 3. Stomach
- 4. Duodenum

Vývoj orgánů v oblasti duodena

Pankreas – slinivka břišní

□ Endokrinní funkce

■ Langerhansovy ostrůvky

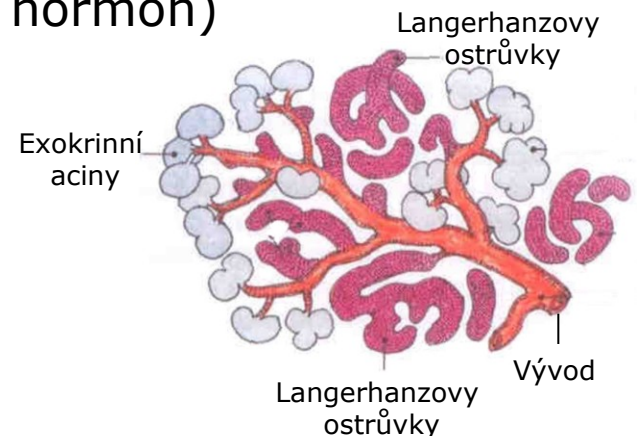
- α **buňky** - **glukagon** (štěpení glykogenu– glukoneogeneze)
- β **buňky** - **insulin** (transport glukózy do buněk)
- γ **buňky** - **polypeptid** (neznámá funkce)
- δ **buňky** - **somatostatin** (růstový hormon)

□ Exokrinní funkce

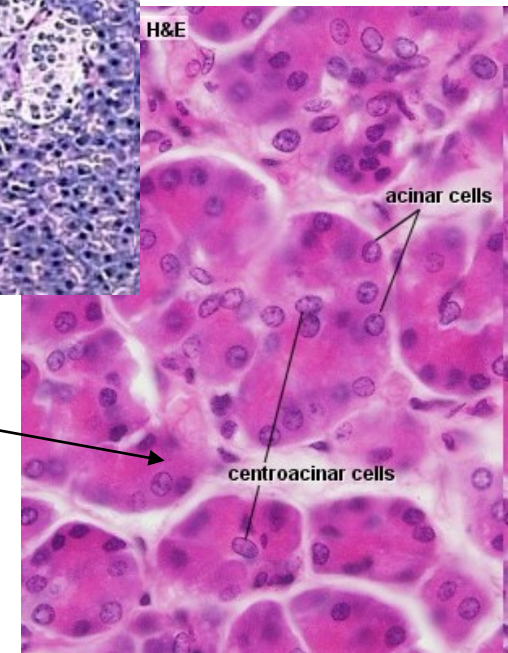
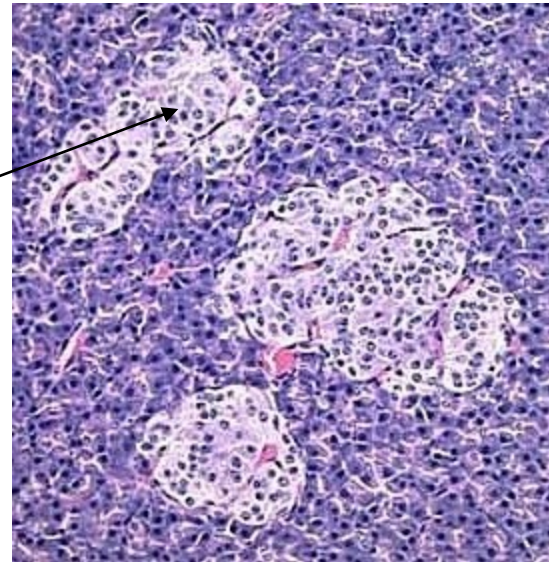
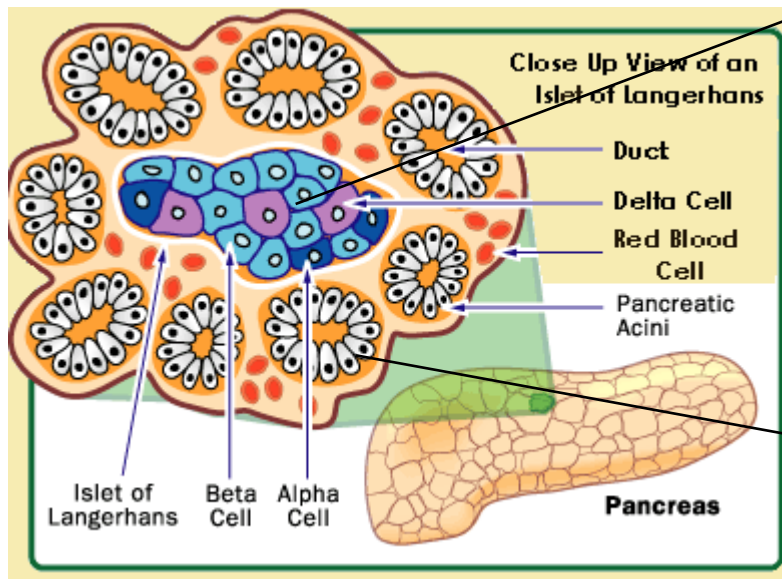
■ Acinární buňky

- **(chymo)trypsin** (proteiny)
- **Lipázy** (tuky)
- **Amylázy** (cukry)
- **Ribonukleázy, deoxyribonukleázy, želatinázy, elastázy**

■ Tubuly – **bikarbonát, voda** (neutralizace)

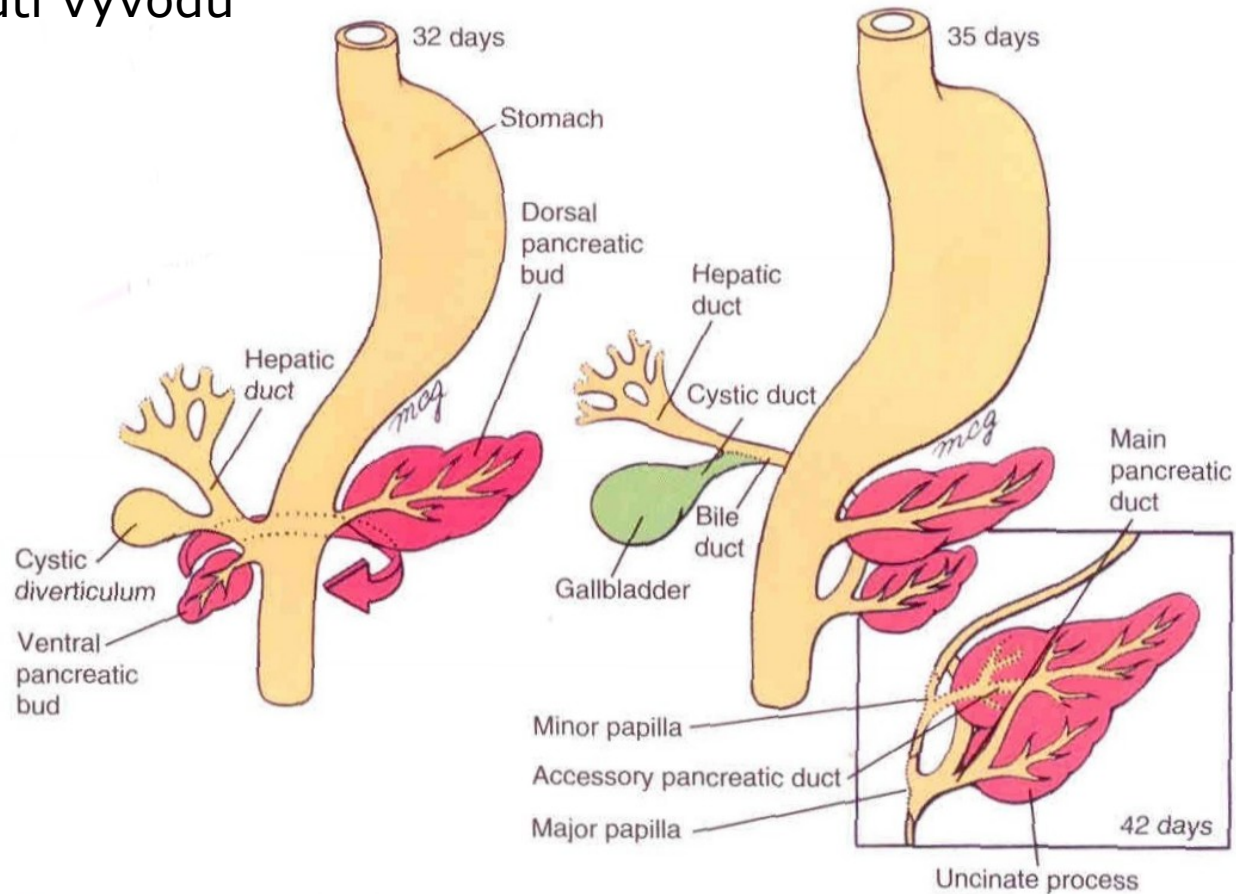

Pankreas – slinivka břišní

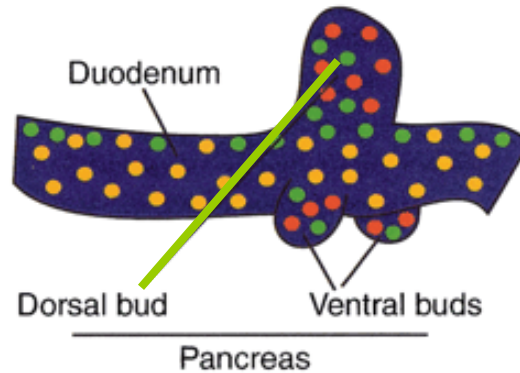
Vývoj pankreatu

1. Otočení ventrálního základu – hlava p.
2. Přiložení k dorzálnímu základu – ocas p.
3. Splynutí vývodů

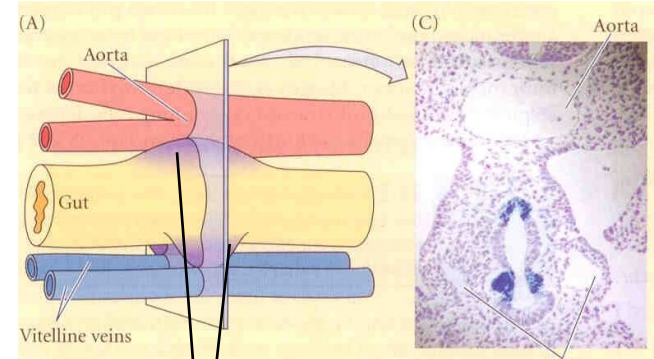
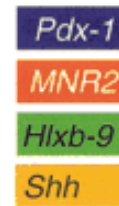

Molekulární podstata vývoje

Lokalizace základů

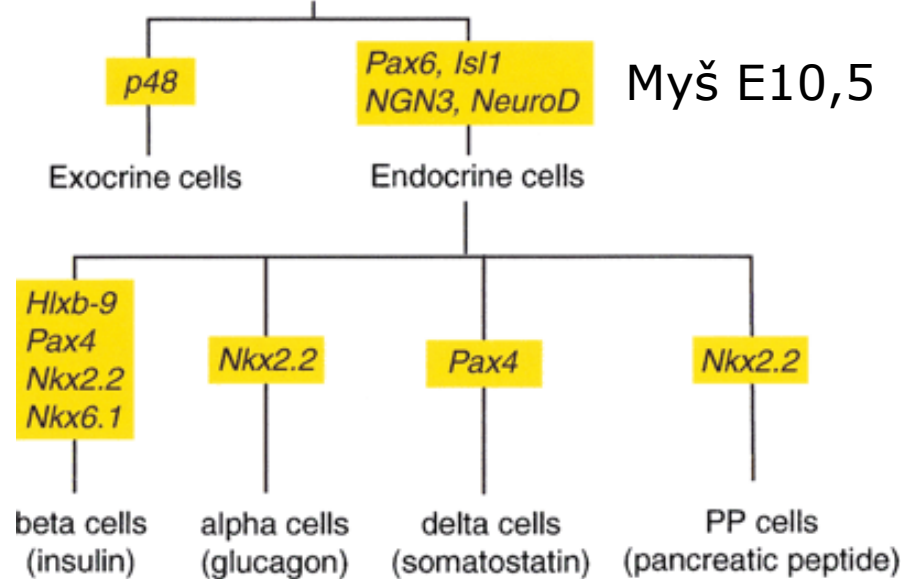
Kuře E4

Myš E10,5

Pdx+

Specifikace jednotlivých typů buněk

Játra - funkce

□ **Vaskulární funkce**

- Produkce lymfy, fagocytární systém (Kupfferovy buňky)

□ **Metabolická funkce**

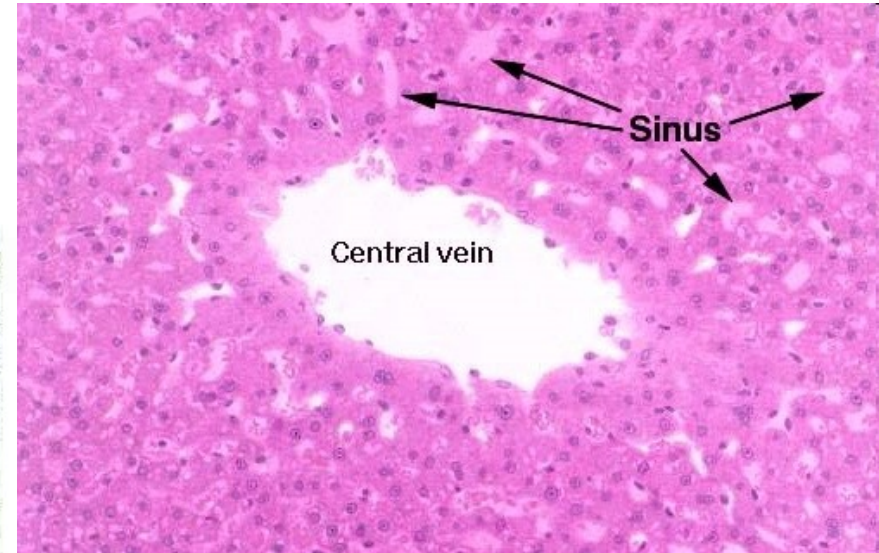
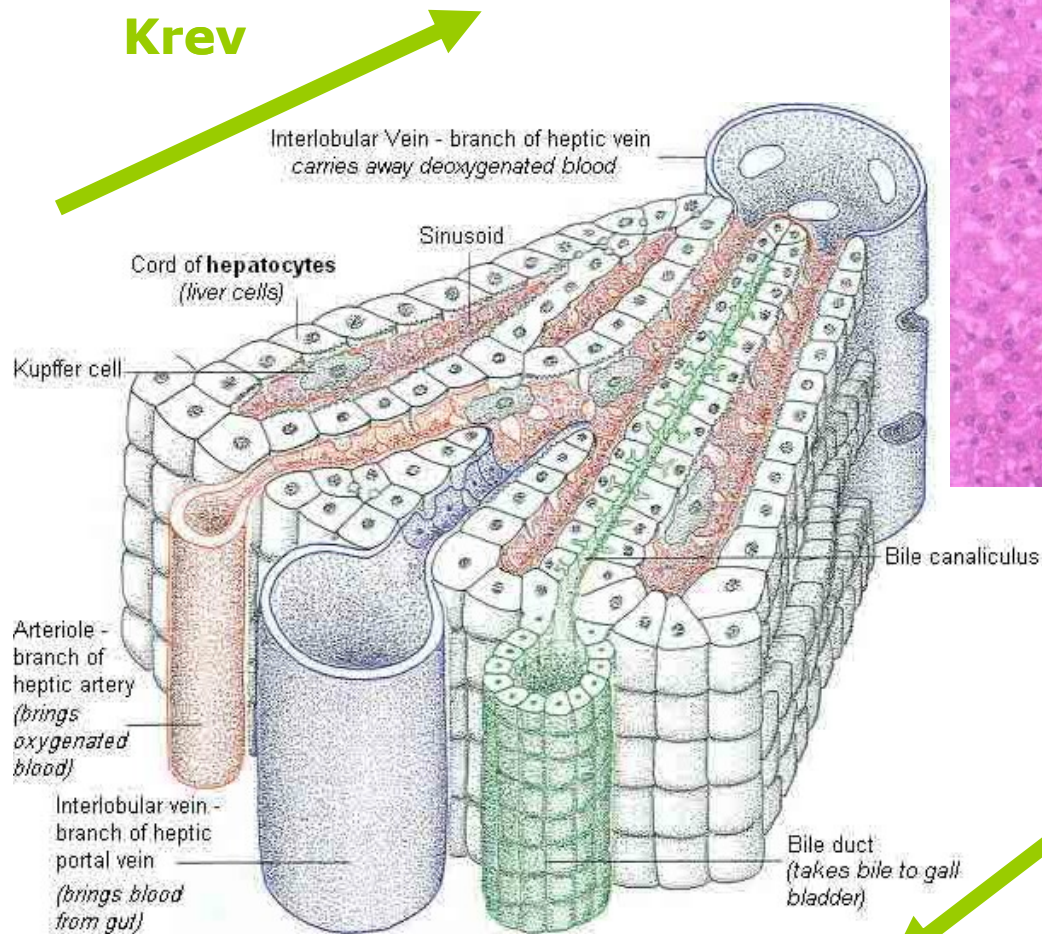
- Ovlivňuje syntézu a využití živin

□ **Sekreční a exkreční funkce**

- Syntéza a exkrece žluče

Játra - struktura

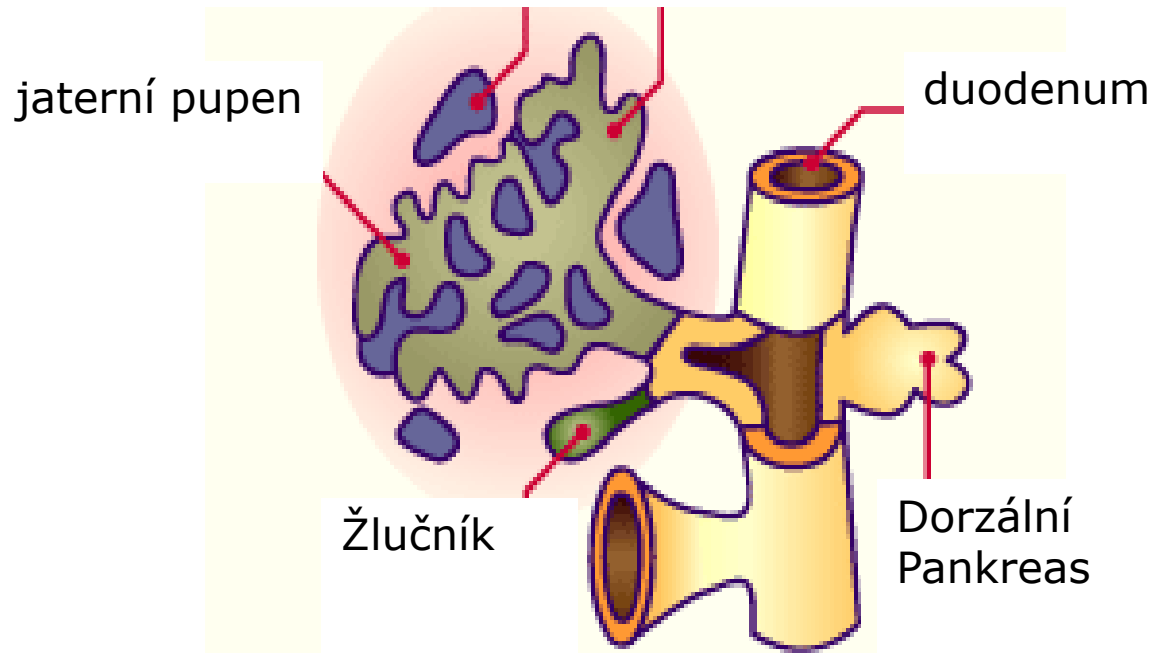

žluč

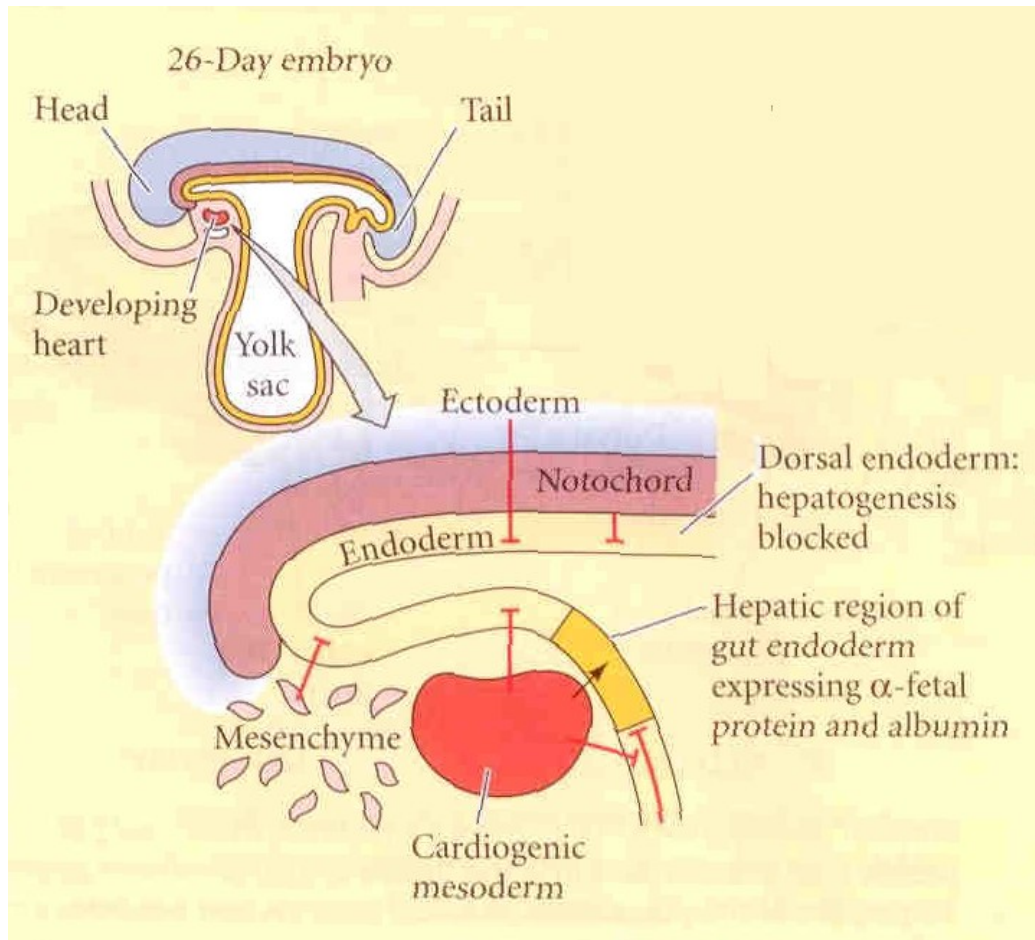
Opačný tok krve a žluči

Játra - základ

Síť kapilár omfalomezenterické cévy
Jaterní pupen

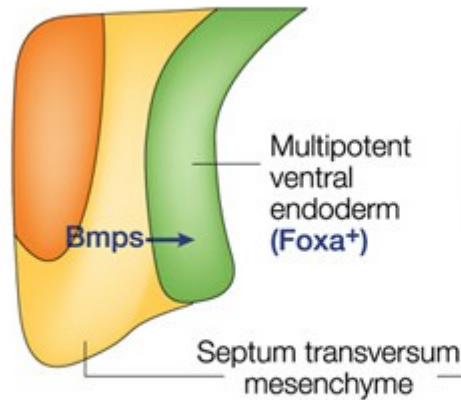

Játra – inhibice okolními tkáněmi

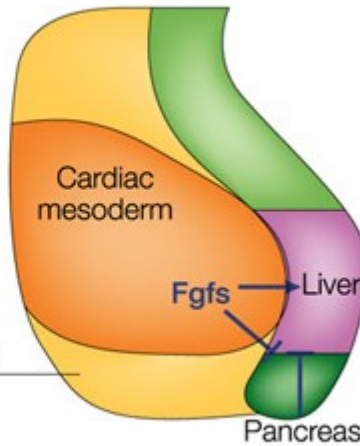

Detailnější pohled

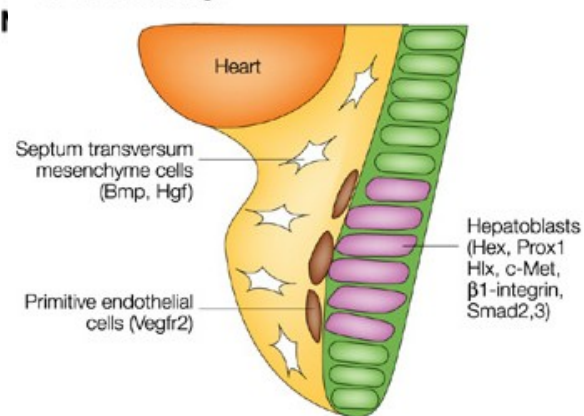
a Competence
2–6-somite stage

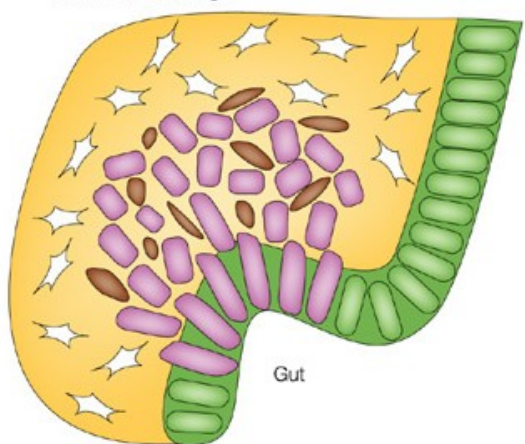
b Specification
7–8-somite stage

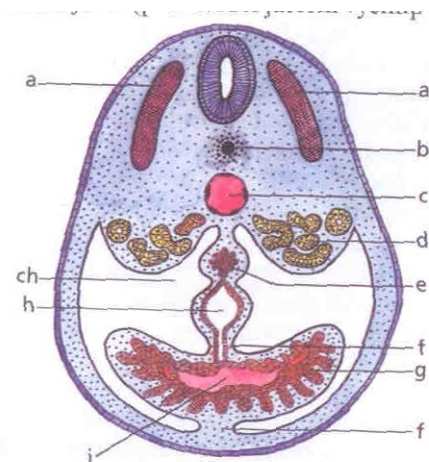
a Post-specification
11–13-somite stage

b Liver-bud stage
18–25-somite stage

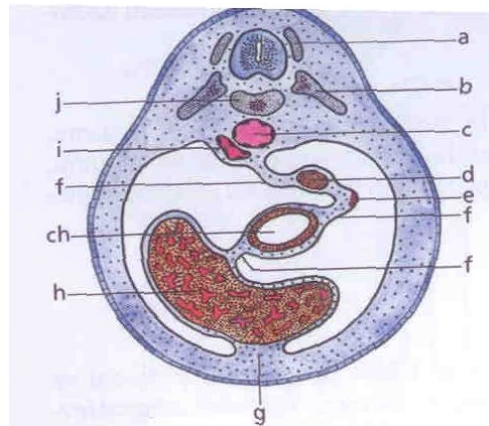

Játra - vývoj

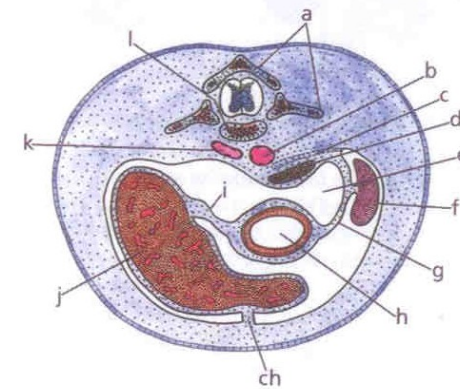
Obr. 8.73 Schéma vývoje jater. Příčný řez jaterní krajinou embrya dlouhého 5 mm, asi 3–4 týdnů starého.

a – myotom, b – chorda, c – dorzální aorta, d – kanálky mezonefros, e – dorzální základ pankreatu, f – mezenterium, g – trámce základu jater, h – duo-denum, ch – céloom, i – vena

Obr. 8.74 Schéma příčného řezu jaterní krajinou embrya 17 mm dlouhého, asi 7 týdnů starého.

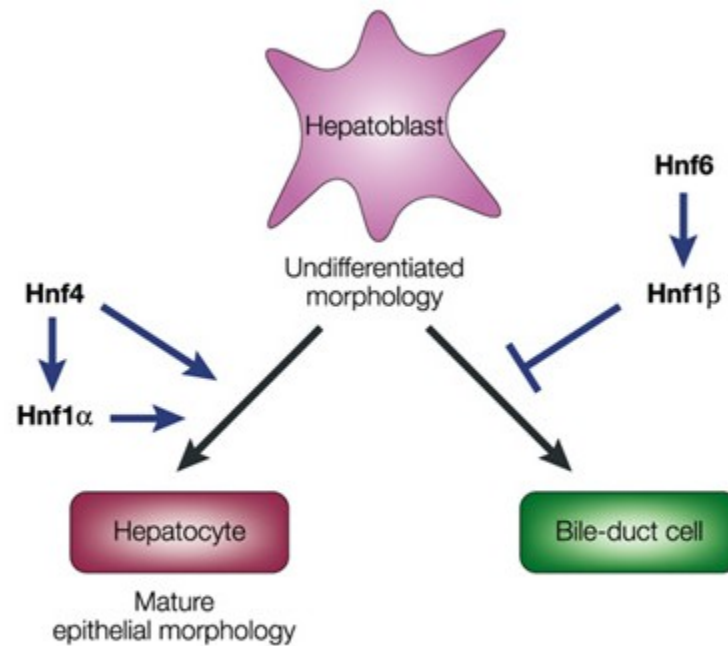
a – neurapofýza, b – pleurapofýza, c – dorzální aorta, d – pankreas, e – základ sleziny, f – mesenterium dorsale, g – mesenterium ventrale, h – játra, ch – žaludek, i – vena cava inferior, j – základ těla obratle.

Obr. 8.75 Schéma příčného řezu jaterní krajinou fétu 70 mm dlouhého, asi 12 týdnů starého.

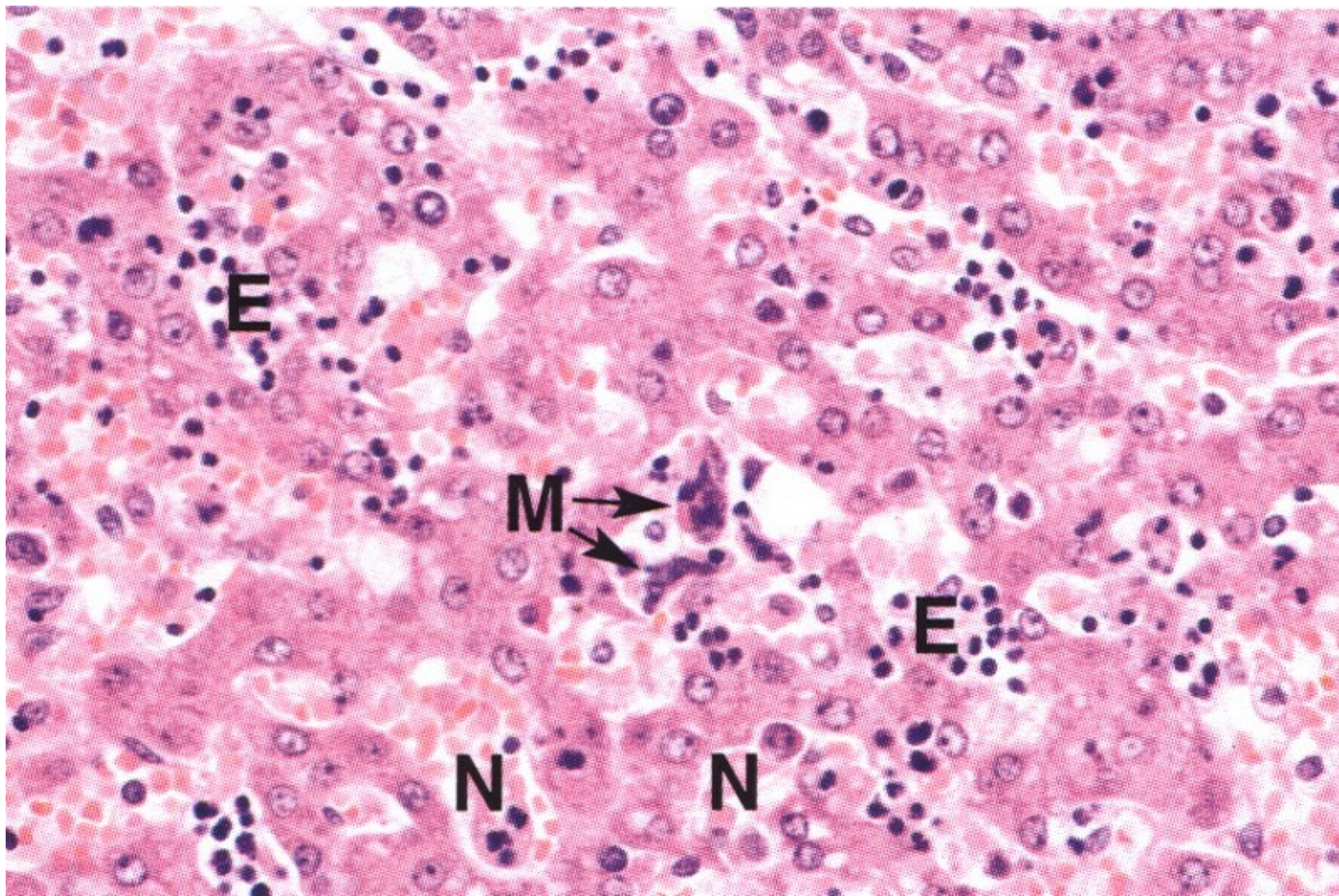
a – základ arcus vertebrae, b – dorzální aorta, c – linie srůstu dorzálního mezenteria se zadní stěnou břišní dutiny, d – pankreas v retroperitoneální poloze, e – bursa omentalis, f – slezina, g – ligamentum gastrolie-nale, h – žaludek, ch – mesohepaticum ventrale, i – omentum minus, j – játra s pletení krevních sinusoid, k – vena cava inferior, l – corpus vertebrae.

Diferenciace hepatoblastů

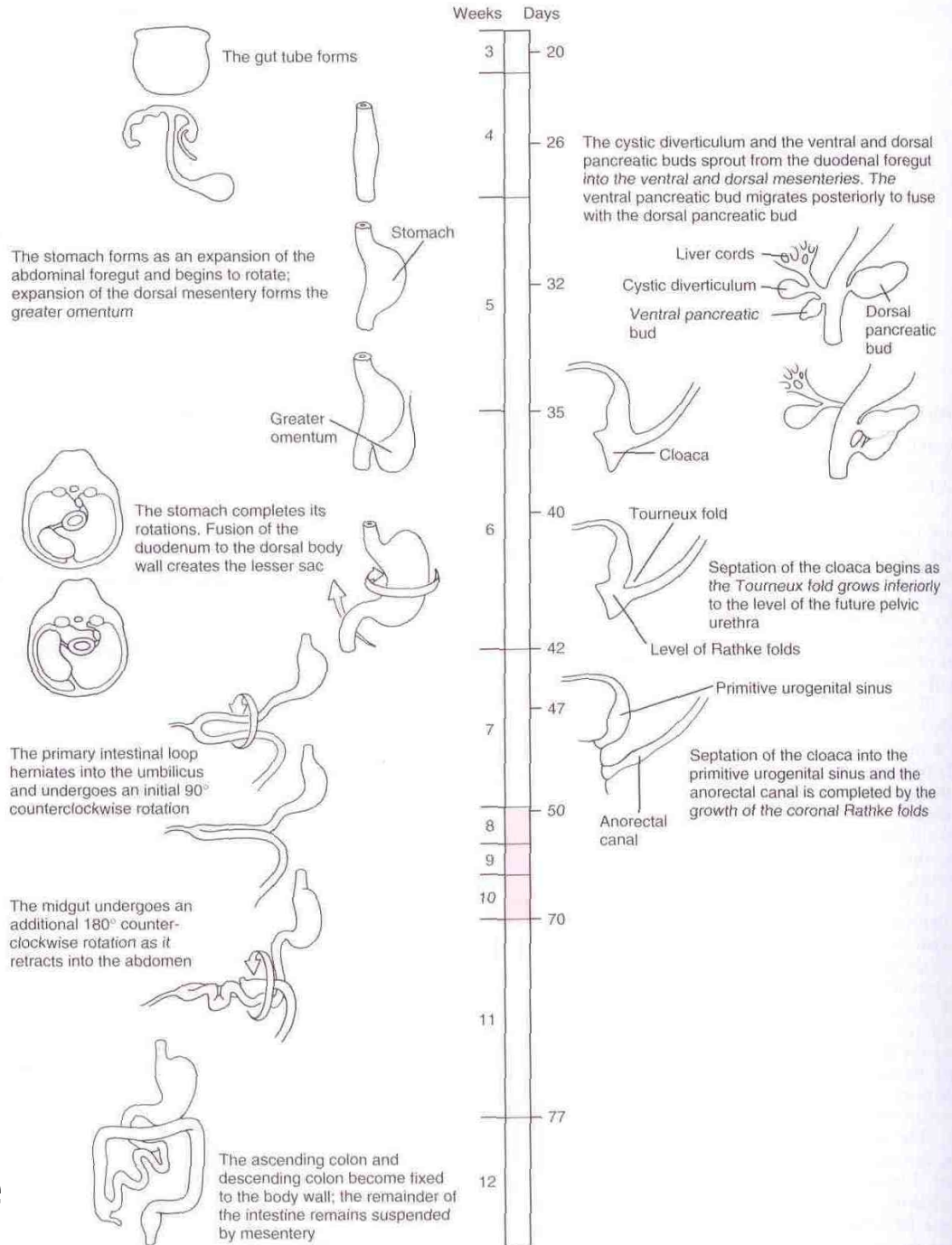

Nature Reviews | Genetics

Prenatální hematopoéza

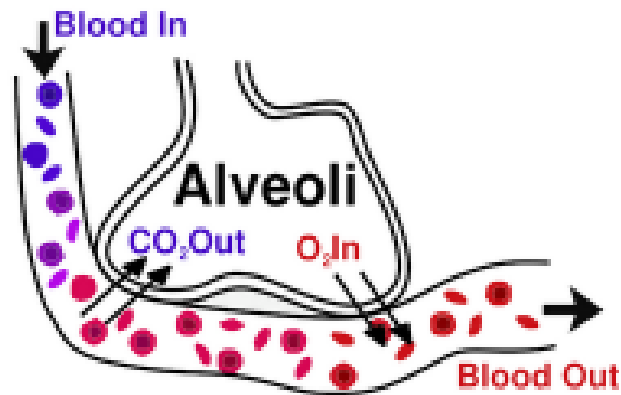
Časová osa

- 3. měsíc – peristaltika
- lymfatická tkáň
- 5. měsíc - enzymatická fce

Dýchací soustava

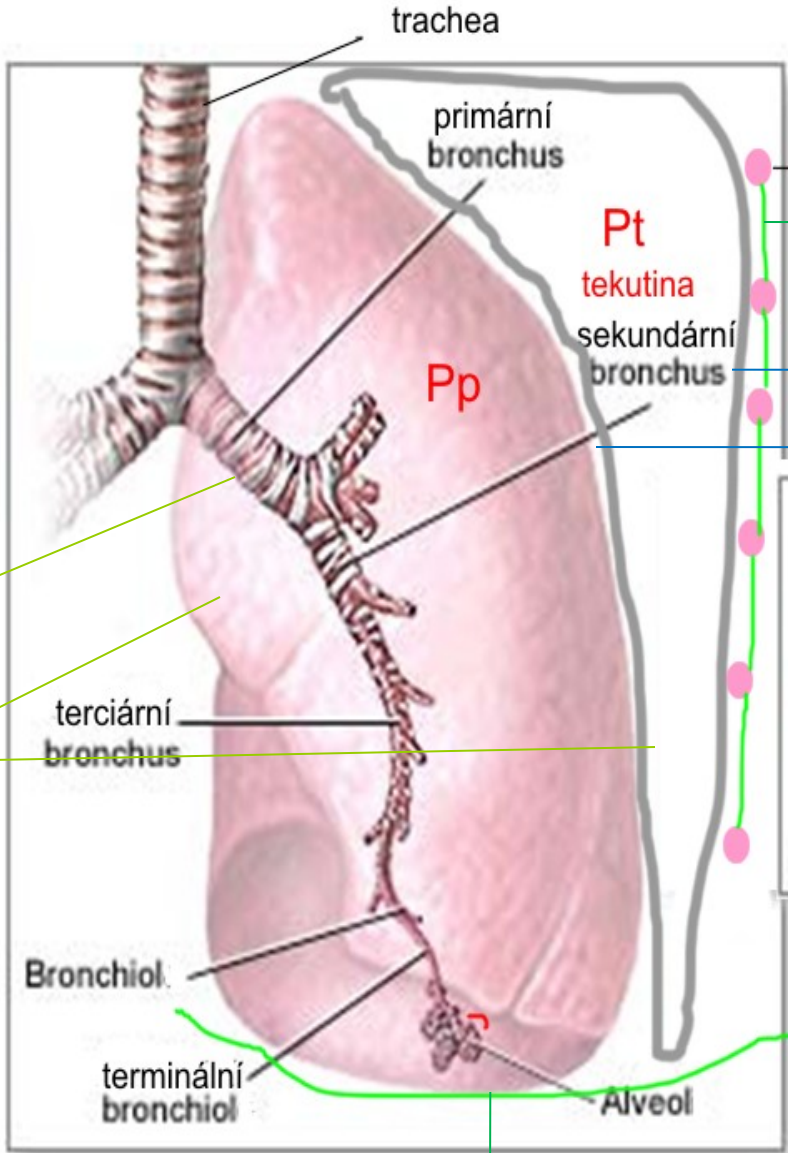

Funkce

- Výměna plynů vnějšího a vnitřního prostředí
- Dýchací plyny: 21% O₂, 78% N, 1% Ar, 0.03% CO₂
- Hypoxie nastává již 1 cm od zdroje O₂

- Inervace:
 - Řídící centrum:* prodloužená mícha
 - Informace o pH krve:* chemoreceptory (karotida, aortální tělíska)
 - Pohyb plic:* mechanoreceptory (mezižební svaly)

$P_t < P_p$

žebro
Mezižeburní svaly

Pohrudnice
Poplicnice

Alveolae

Plocha sklípků 90 m²

Alveokapilární stěna 1mm

Bránice

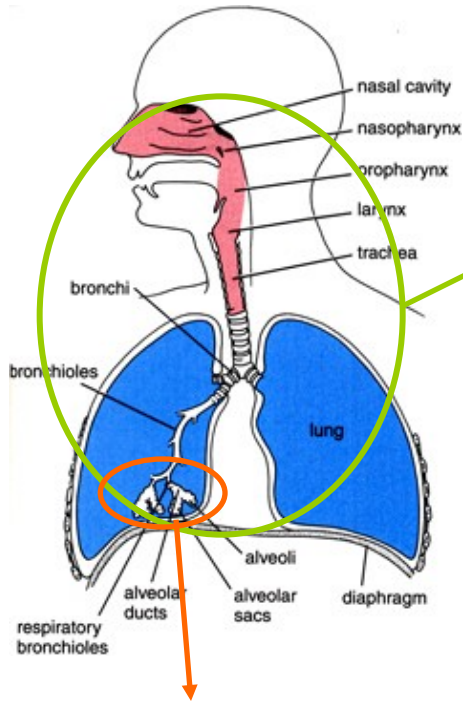

Entoderm

Mezoderm

- Trachea - průdušnice
- Bronchus - průduška
- Bronchiol - průdušinka
- Alveol - plicní sklípek

Typy epitelů

Respirační epitel (dýchací cesty)

- řasinkové buňky - zachycování nečistot
- pohárkové buňky - vylučují hlen
- kartáčové buňky
- basální buňky - možná funkce SC
- neuroendokrinní tělíska (NEB) - Kulchitského b.
 - neurohormon podobný bombesinu
- Clara buňky - produkce surfaktantu (CCSP)

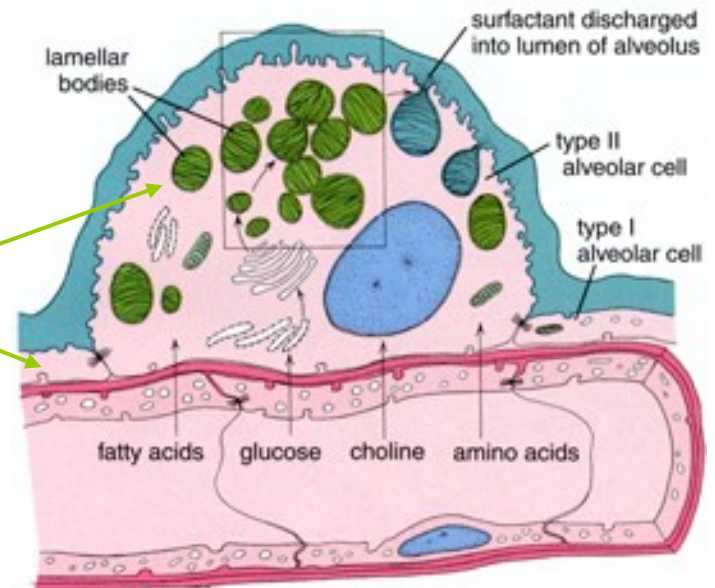
Epitel výměny plynů

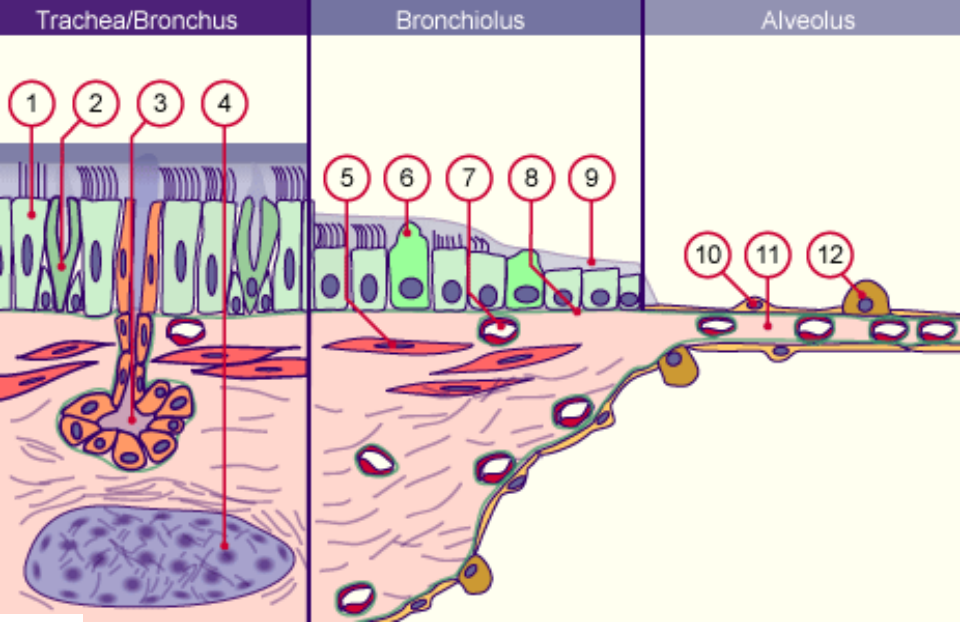
pneumocyty I. typu (AT1)

- velmi tenké buňky
- tvoří 95% povrchu

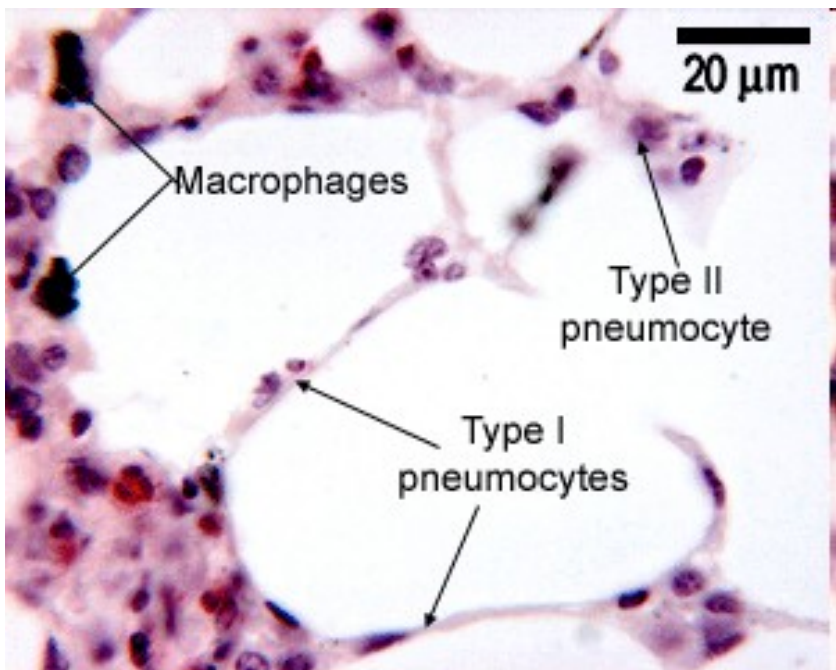
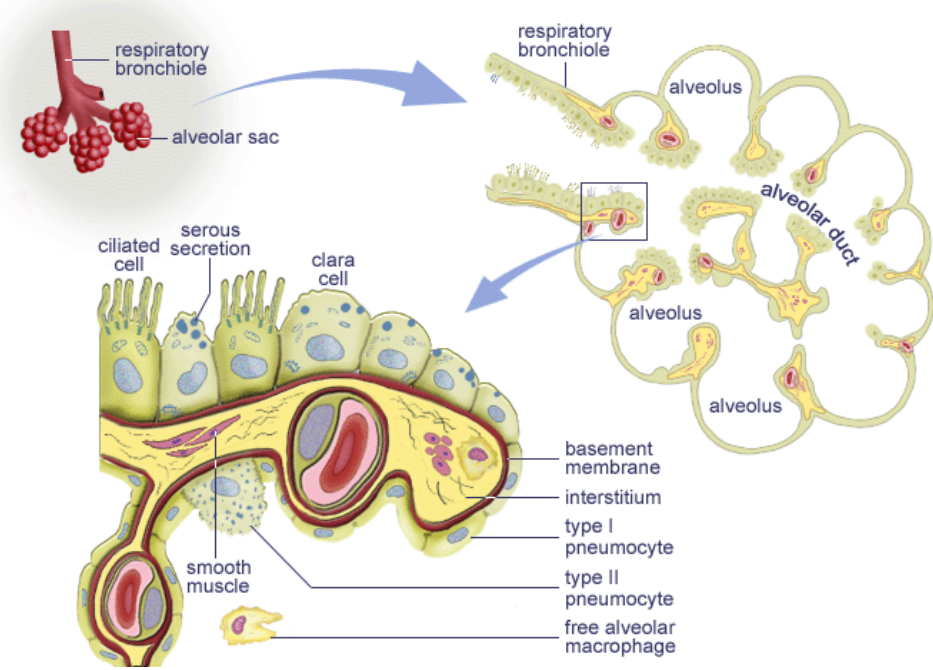
pneumocyty II. typu (AT2)

- jednoduchého kubického tvaru
- spolu s Clara b. produkují surfaktant (SP-C)

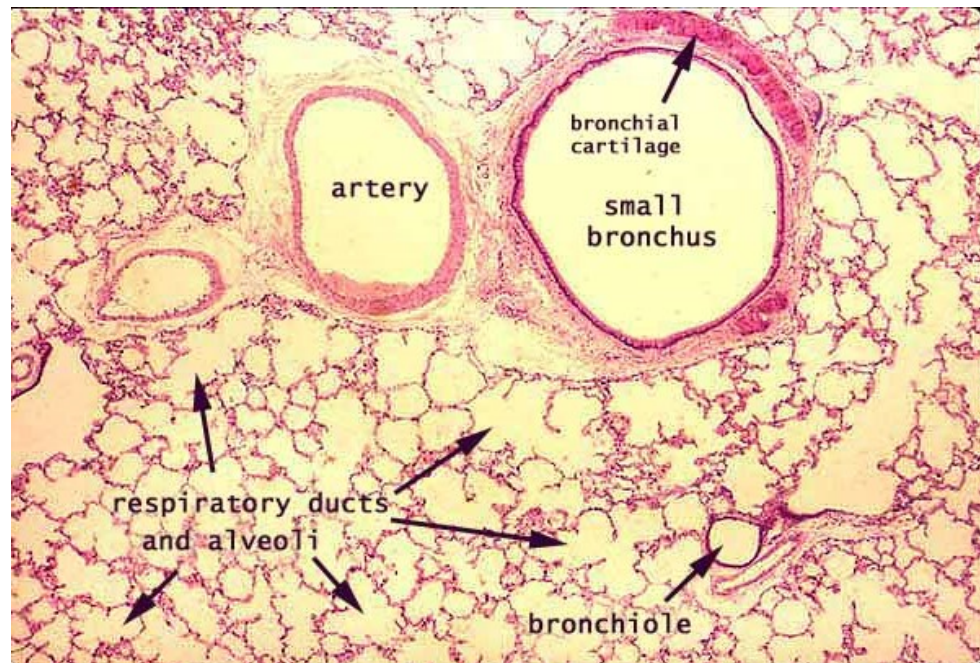

Respiratory Bronchiole

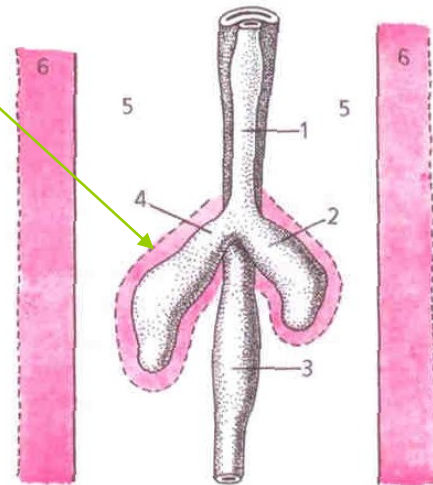
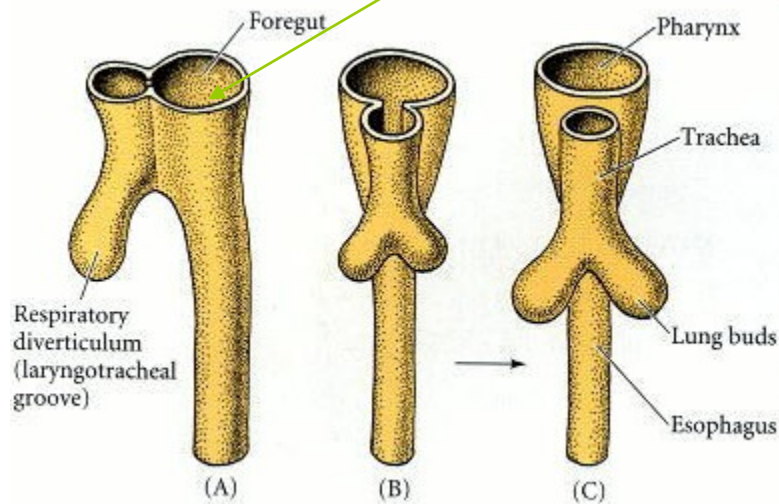
<http://www.histology.leeds.ac.uk>

<http://www.siumed.edu>

Plíce – derivát střeva

- vychlípují se z ventrální části předního střeva (**endoderm**)
 - D9.5 u myši a W4-5 u člověka
 - rostou a vyklenují se do obou pleurálních dutin v podobě rostoucích hrbolků pokrytých **mezenchymální** splachnopleurou (pojivová část)

Vývoj plic

1. embryonální/pseudožlázové

- formace primárních dýchacích cest
- základ respiračního parenchymu

2. kanálkové

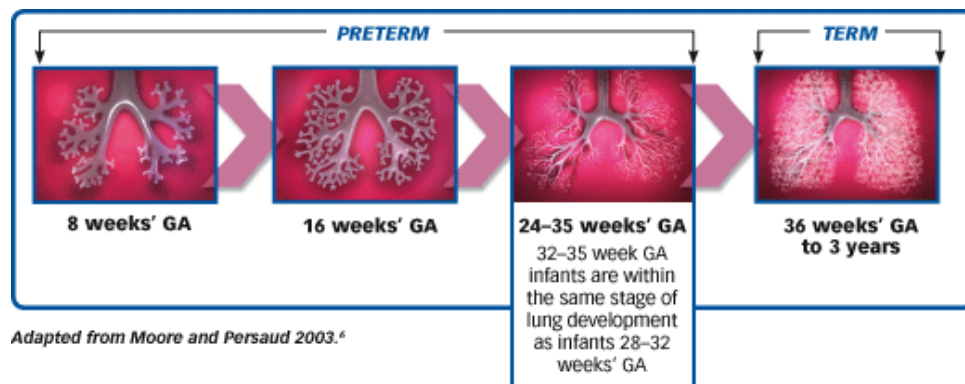
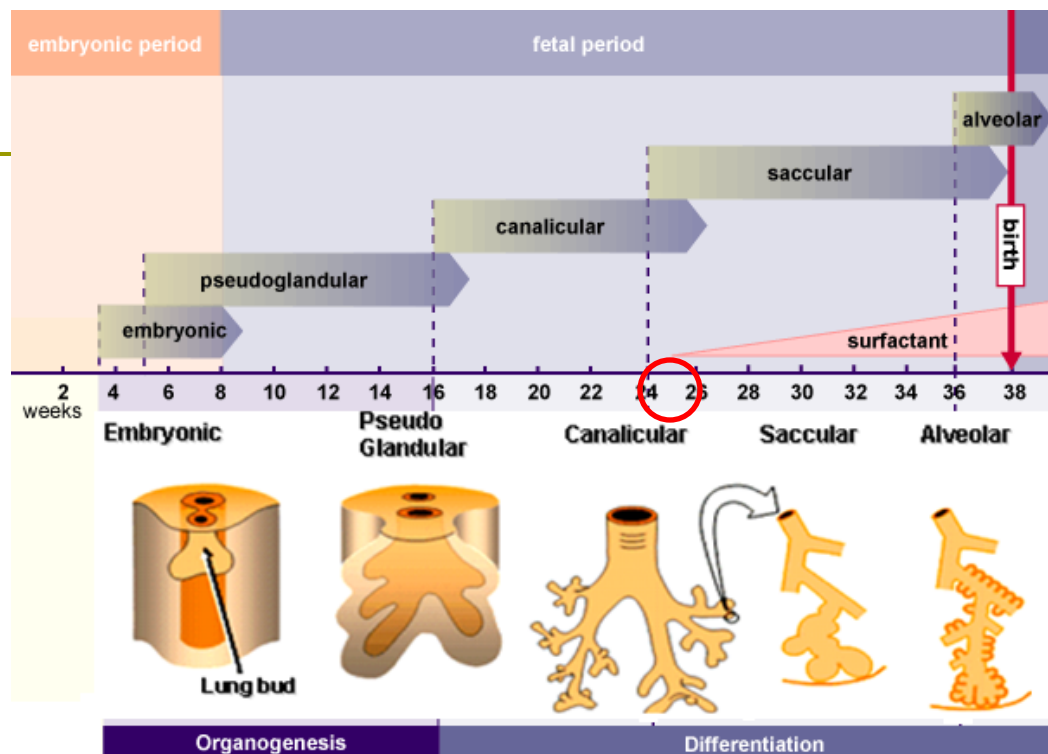
- diferenciacie epitelu
- tvorba air-blood bariéry

3. sakulární

- zvětšování objemu plic
- začíná tvorba surfaktantu
- První kontakt s krevním oběhem

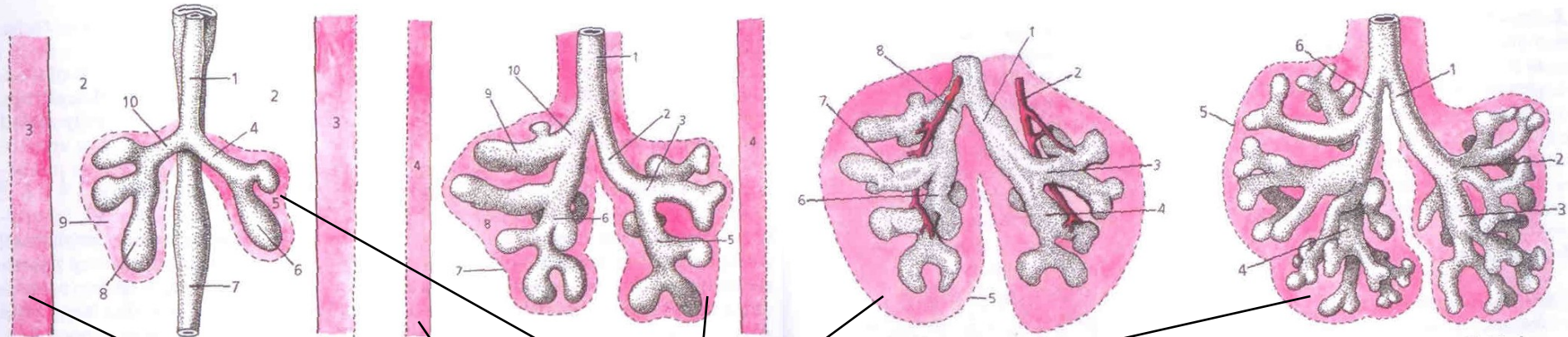
4. alveolární

- formace alveolárních duktů
= další zvětšení objemu plic

Adapted from Moore and Persaud 2003.⁶

Větvení bronchiolů

Splanchnopleura (mezenchym) - poplicnice

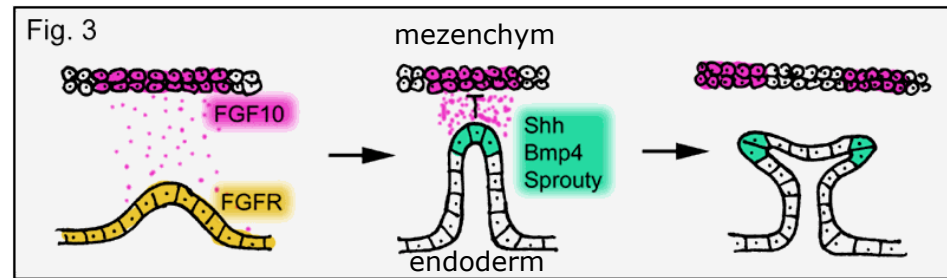
Somatopleura (mezenchym) - pohrudnice

Větvení - monopodiální (hlavní větev a z ní se odštěpuje vedlejší)
- dichotomické (dvě rovnocenné větve)

Shrnutí důležitých morfogenů

Shh

- lokálně inhibuje větvení plic
- podpora proliferace v růstových zónách

TGF β family

- inhibice ektopického větvení či předčasné diferenciaci (BMP4)
- podpora produkce extracelulární matrix (TGF β 1)

FGF10 (Fig. 3)

- produkce v mezenchymu
- regulace větvení plic a proliferace buněk pupene
- zpětnovazebná inhibice pomocí TGF- β 1, Shh nebo Bmp4

GATA6

- podpora diferenciaci epiteliálních buněk

Wnt

- nezbytné pro správné větvení plic
- regulace proliferace a diferenciaci epitelu i mezenchymu

FBMs = fetal breathing-like movements

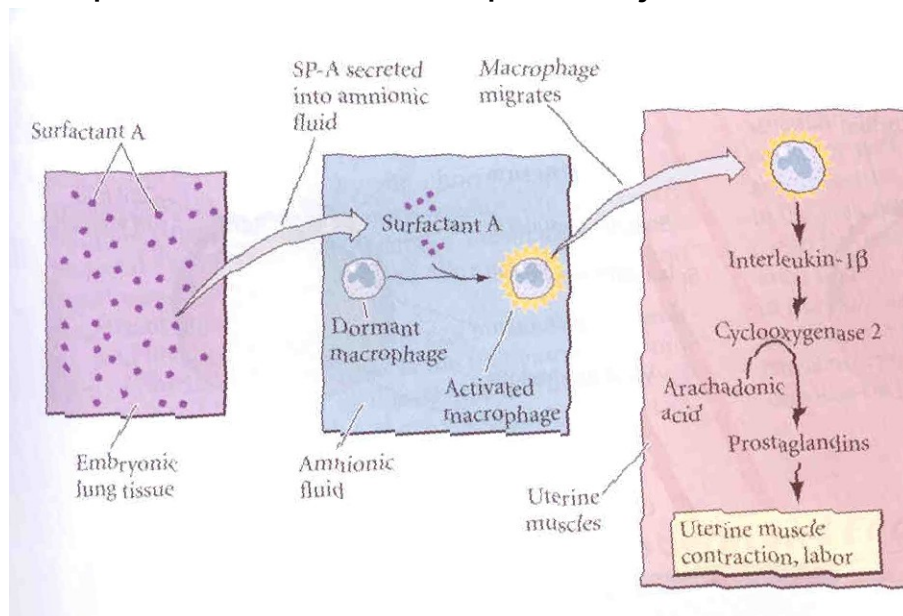
- pohyby připomínající dýchání – nezbytné pro vývoj plic
- stimulace produkce PDGFs, IGFs, TTF1
- ovlivňují diferenciaci a funkci buněk plicního epitelu

pneumocyty I. typu - bez přítomnosti FBMs špatně reagují na potřeby výměny plynů

pneumocyty II. typu - bez přítomnosti FBMs neprodukují surfaktant

Indukce porodu

"It's the only place they're allowed to advertise anymore."